

O topografii ve vojsku.

Jedním z oborů, kterým sluší přiznati význam pro vojenskou službu, je topografie, t. j. znázornění povrchu zemského a znalost topografických plánů a map a jich praktické hodnocení. Vojsko je činné, t. j. je cvičeno a je ho používáno téměř výhradně v terénu a zdar a úspěch této činnosti závisí proto ve značné míře na topografické pówaze území; musí tedy býti jeho topografický povrch pro činnost, o kterou v určitém případě jde, bedlivě zkoumán a podle toho musí býti nařídzeno, čeho třeba.

I když lze území, o které běží, v skutečnosti předtím shlédnouti, je toto shlédnutí a hodnocení omezeno a rušeno různými okolnostmi, jako členitostí a nepřehledností, krytím, mlhou atd. a proto, hlavně pro poznání větších prostorů, spojeno s déle trvajicí obhlídkou; neboť čím větší úsek třeba vzíti v úvahu, tím obtížnější je toto prozkoumání.

Zpravidla však je nutno dáti dispořice, aniž bylo území shlédnuto.

Je tedy, hlavně vyšším vojenským jednotkám, nezbytně třeba nějakého prostředku, který by poskytl co možno věrný obraz skutečnosti a umožnil její správnou a charakteristickou představu. Touto pomůckou je topografický plán a topografická mapa.

Jest přirozené, že ten, kdo topografického plánu užívá, musí mu rozuměti, aby si podle něho učinil skutečně správnou představu o terénu.

Čím důkladněji a rychleji tuto představu plánu získá, tím větší má z něho užitek a tím snáze a správněji bude moci splniti úkol, který dostal.

Třeba též uvážiti, že topografický plán umožňuje z důvodů výše uvedených mnohem rychlejší a úplnější poznání a posouzení skutečnosti než obhlídka.

Z toho je zřejmá důležitost topografických plánů pro vojsko. Z dějin topografického měření je také známo, že podobné topografické plány byly nejprve požadovány vojenskými vrstvami a že topografické měření bylo a je dosud většinou konáno vojenskými odborníky; mapování bývalo dokonce téměř výhradní doménou důstojníků generálního štábu.

Je proto v zájmu vojskových těles, zejména útvarů zbraní, aby všechny práce, jejichž účelem je podrobné znázornění nebo topografické zaměření povrchu země, byly jim dobře známy a aby tak dovedly co nejvíce těžiti z výsledků těchto prací, t. j. z plánů a map topografických.

Z toho požadavku plyne potřeba, aby každý důstojník a rotmistr, ba i poddůstojník a voják znal dobře podstatu topografických plánů a map, což zase vyžaduje soustavného a promyšleného školení v tomto oboru; je tedy potřebí, aby u jednotlivých vojskových těles byly osoby, kterým by mohlo býti toto školení svěřeno.

Proto zřizuje vojenský zeměpisný ústav každoročně dnem 16. listopadu topografický kurs, jehož účelem — podle služ. předp. Z-III-1, § 2 — je kromě doplnění personálu mapovací služby výcvik instruktorů pro vojenská učiliště a pluky.

Frekventanti topografického kursu vykonají šestiměsíční teoretický výcvik a pětiměsíční mapování, při kterém se prakticky cvičí v samostatném zaměřování plánů a v jejich revisi.

Absolvent kursu nabude tak dostatek teoretických i praktických vědomostí, aby mohl nejen zdárně a úspěšně řešiti vyměřovací úkoly, kterých je často u pluku třeba (na př. náčrty obhlídek, vojenský topografický popis, zjištění chyb a jejich oprava v topografických mapách pro evidenci map ve vojenském zeměpisném ústavu), nýbrž aby mohl též informovati a poučovati ostatní důstojníky atd. o podstatě topografických plánů a map a o jejich užívání. Tím zabráni mnohým nedorozuměním při cvičeních, manévrech a p. Důležitým úkolem absolventů topografického kursu může býti u pluku též funkce zpravodajského důstojníka a příprava válečného vyměřování.

Až dosud byli bráni pro povolání důstojníků do topografického kursu v úvahu hlavně dobrovolně se přihlásivší, ačkoliv je podle služ. předp. Z-III-1 též možno služební odkomandování; ostatně bylo v takových případech při rozhodování o žádostech k tomu především přihlíženo.

Ukázalo se při tom, že případ odkomandování důstojníka do topografického kursu je řídkou výjimkou, a to jest, jak chci ukázati, na škodu věci.

Považuji to jednak za důsledek nechuti k odkomandování důstojníka, který tím službě u pluku ubude, jednak v tom shledávám malý zájem o obor topografie, který přece, jak jsem shora vysvětlil, má pro službu zbraní značnou důležitost.

První důvod, totiž dočasná nepřítomnost odkomandovaného důstojníka, není tak závažný, uvážíme-li, že tato nepřítomnost trvá jen jeden rok (delší odkomandování proti přání pluku, zejména jde-li o služební odkomandování, není možné); službou v topografickém kursu se důstojník službě se zbraní nikterak neodcizí, poněvadž je po celý ten čas v stálém ideovém, v létě i v praktickém styku se službou zbraní, fysicky se ptuží a nabude zkušenosti v orientování v terénu, takže službou v topografickém kursu také po té stránce získá a vrátí se s širším rozhledem a větší iniciativou k pluku, než byl předtím.

Malému zájmu o topografii nasvědčuje jednak právě to, že od mnohých pluků dosud vůbec nikdo v topografickém kursu nebyl, jednak to, že vědomostí absolventů kursu, kteří se vrátili k pluku, není tak využito, jak by to bylo prospěšné. Jinak by se nemohlo státi, že jeden pluk zaslal hlášení o nesprávnostech v speciální mapě, v němž podotkl, že nemá nikoho, kdo by tyto nesprávnosti mohl v mapě opravit, ačkoli byl rok předtím k pluku zařazen důstojník, který byl několik let v mapovacím oddělení jako topograf úspěšně činný.

Proto pokládám za prospěšné, ano i potřebné, aby u každého vojenského tělesa byl aspoň jeden důstojník, který absolvoval topografický kurs. Ale za tím účelem je nutné, aby byli do kursu zásadně odkomandováni, neboť dosavadním dobrovolným hlášením by se toho nedosáhlo, poněvadž tu rozhodují obyčejně soukromé zájmy toho onoho žadatele, kdežto při služebním odkomandování jen požadavek služby a schopnosti dotčeného důstojníka. Při navrženém postupu by se neštalo tak snadno, že by některý frekventant nevyhověl a čas kursu věnovaný by byl tak pro službu ztracen, stejně jako peněžní náklad s tím spojený.

Můj konkrétní návrh jest, aby každoročně po uveřejnění výzvy k hlášení do topografického kursu byl od pluků, u kterých není žádný absolvent topografického kursu, s jehož činností ve výše uvedeném smyslu by bylo možno počítati, do kursu navržen schopný důstojník, který dosavadní kvalifikací zaručuje úspěšné absolvování a tím po svém návratu k pluku úspěšnou činnost v oboru topografie.

Předpokládáme-li, že každoročně lze do kursu přijmouti 12 frekventantů, z nichž 3 budou zařadění k službě mapovací, za ně se k pluku vrátí 3 důstojníci, kteří po 5letém přidělení k mapování se také k pluku vrátí, možno počítati, že každým rokem přibude plukům 10 až 12 důstojníků, kteří absolvovali topografický kurs nebo byli několik let činní jako topografové.

Vezmeme-li v počet všechny pluky hlavních zbraní, t. j. pěchoty, dělostřelectva, letectva a jezdeckta, jde o výcvik asi 100 důstojníků. Ti by mohli býti vycvičeni ovšem jen postupně, takže asi po 10 letech by mohl býti u každého pluku aspoň jeden absolvent topografického kursu.

Když by byly návrhy od všech pluků podány vojenskému zeměpisnému ústavu, mohlo by býti podle předešlého jen 10 % návrhů vyhověno, což by vedlo k zbytečné korespondenci. Proto by bylo účelnější, aby návrhy na přijetí do topografického kursu byly od pluků podány nadřízeným vyšším velitelstvím. Zeměpisného ústavu by došly jen návrhy vyšších velitelství, buď divisií a samostatných brigád anebo ZVV., která by mezi návrhy, došlými od podřízených pluků, vybrala ty nejvhodnější. Když by tak na př. každou divisií a samostatnou brigádou bylo podáno po 1 návrhu nebo každým ZVV. po 3 návrzích, mohly by býti téměř všechny vojenským zeměpisným ústavem kladně vyřízeny.

Naznačeného účelu by mohlo býti ještě lépe dosaženo jednak zvýšením počtu frekventantů kursu, na př. na 20 nebo 25, jednak jeho účelnější organizací. Pro funkci instruktorů topografie u pluků není totiž potřeba, aby dotčený důstojník vykonal důkladný praktický výcvik v novém měření a v reambulaci po 6 měsících; pro ten účel jde hlavně o znalost reambulace a zběžného měření (krokování), k čemuž by stačil asi tříměsíční praktický výcvik.

V praxi by se to dalo uskutečnit tak, že by po ukončení teoretického běhu, který by byl pro všechny frekventanty kursu stejný, byli vyvoleni nejzpůsobilejší frekventanti pro důkladný praktický výcvik; ti by byli v praktickém běhu cvičeni jako dosud a byli by vzati potom v úvahu pro zařazení k mapovací službě. Při této volbě by se přihlédlo k přáním pluku stran návratu dotčeného důstojníka.

Ostatní frekventanti by tvořili v praktickém běhu druhou skupinu a byli by cvičeni jen v reambulaci (revisi) i zběžném měření a mohli by se po 3 měsících vrátiti k příslušným plukům.

Jsem přesvědčen, že by se takovou úpravou podstatně zvýšilo porozumění a zájem vojskových těles o práce vojenského zeměpisného ústavu a podepřela se vespolná spolupráce v oboru topografie; pluky by zasílaly spolehlivé údaje pro opravu plánů, vojenský zeměpisný ústav by vyhovoval přáním a požadavkům pluků.

Úměrně tomu by se zvýšil prospěch, který čerpají jednotlivé složky armády z plánových a mapových elaborátů, a práce věnovaná na jich vypracování, by došla náležitého ocenění.

Pluk. intend. Josef HOLDA:

Výživa armád za světové války.

(Pokračování.)

V. Německo.

OBSAH:

- A. Celková situace.
- B. Organizace vyživovací služby roku 1914.
 - 1. Orgány služby.
 - a) Povinnosti a práva vojenských velitelů.
 - b) Polní intendance.
 - c) Výkonné orgány u vyšších velitelství.
 - d) Výkonné orgány u útvarů.
 - 2. Výbava proviantem a dopravními prostředky.
 - 3. Polní pekárny.
 - 4. Chod vyživovací služby.
- C. Mobilisace a nástup roku 1914.
- D. Operace.
 - 1. Výživa za postupu.
 - 2. Výživa na ustálené frontě v období klidu.
 - 3. Výživa v zákopech za velkých bojů.
 - 4. Výživa za ústupu.
 - 5. Výživa v krajinách hornatých.
- E. Využití místních zdrojů armádou v poli.
- F. Opatřování proviantu v zápolí.
- G. Zásobování chlebem.
- H. Zásobování masem.
- I. Zásobování brambory.
- K. Zásobování zeleninou.
- L. Zásobování nápoji.

- M. Zásobování kuřivem.
- N. Zásobování markytánským zbožím.
- O. Zásobování ovsem.
- P. Zásobování senem.
- Q. Závěr.

*

A. Celková situace.

Německá říše měla před světovou válkou asi 70 milionů obyvatelů a byla především zemí průmyslovou.

Obrovský rozmach německého průmyslu, touha po získání zemí, dodávajících suroviny, bezohledná snaha dobýt nových odbytišť, tvrdá vůle zeslabiti, dokonce i zničiti konkurenty, byly důležitými články řetězu příčin světové války. Základ k velkému průmyslovému rozvoji položilo nerostné bohatství říše. Největší význam z nerostů dobývaných měly uhlí, železo, zinek a soli. V průmyslu železářském, chemickém, optickém a potravinářském stojí Německo i po své porážce na jednom z prvních míst mezi evropskými státy.

Se vzrůstem průmyslu nutně se rozvinuly komunikační a dopravní prostředky.

Hospodářským rozvojem vzkvětal i obchod; německý kapitál tísnil citlivě Velkou Britanii, když byl zatlačil Francii již dříve do pozadí.

Necelá třetina obyvatelstva zabývala se zemědělstvím a chovem dobytka. Přírodní podmínky pro zemědělství nejsou právě příznivé, neboť půda je většinou málo úrodná, podnebí místy drsné. Velkým úsilím byly zúrodněny hubené a písčité půdy, odvodněny močály a získány nové plochy pro ornou půdu. Z obilnin převládá na severovýchodě žito a oves, na západě pšenice. Ale veškerá úroda, ač značná, nestačila ani zdaleka pro domácí spotřebu.

Chovu dobytka, zejména hovězího a vepřového, jsou věnovány švábsko-bavorská plošina, severní močálovité a jezernaté nížiny.

Stav německého zemědělství, ač velmi pokročilého, byl za světové války Achillovou patou německého úspěchu. Protože vlastní půda nemohla uživiti tak početné obyvatelstvo i při skoupém přídělu potravin, zahájila Dohoda přísnou blokádu a zamezila dovoz potravin do Německa. Němci snažili se doplňovati své zásobování zabráním Srbska, Rumunska a velké části Ruska. Když se jim již již otvírala naděje na dovoz obilí a jiných potřeb z ostatní Rusi, a zvláště ze Sibíře, uzavřela československá armáda tuto zásobovací komoru obsazením sibiřské dráhy a tím podstatně přispěla ke zlovení německého odporu.

*

B. Organizace vyživovací služby roku 1914.

1. Orgány služby.

Služební předpis pro výživu německých vojsk za války z r. 1908 svěřoval péči o výživu vojsk všem vojenským velitelům, polním intendantům, výkonným orgánům u vyšších jednotek a proviantním důstojníkům (Verpflegungsoffizier) útvarů.

Předpis, počínající slovy: „Ve všech válkách je zajištění výživy vojsk předpokladem úspěchu“, zdůrazňoval při každé příležitosti význam zásobování armád potravinami a krmivem, kladl všem vyjmenovaným orgánům na srdce důležitost a vážnost jejich činnosti v oboru výživy jednotek, nabádaje je k pečlivým přípravám v míru a k bezohledné energii za války.

a) Povinnosti a práva vojenských velitelů.

Veškerým vojenským velitelům uložena byla povinnost starati se o nepřetržitou a hojnou výživu podřízených jednotek a zajistiti ji vlastními úkony.

V nejvyšší instanci řídil vyživovací službu náčelník generálního štábu polních vojsk.

Armádní velitelé měli právo zvýšiti stanovenou polní dávku, jestliže toho vyžadovaly zvláštní námahy, klimatické nebo povětrnostní poměry, a přiznávatí přídavky ke stravě. Byli povinni přiděliti, bylo-li toho třeba, armádním sborům etapním vozatajské kolony a zvýšiti předepsaný počet vozů pro dopravu potravin a krmiva u útvarů.

V nepřátelské zemi mohli naříditi nákup za hotové, stanoviti maximální ceny a povoliti výplatu stravného.

Velitelé armádních sborů měli právo zvýšiti denní dávku chleba až na 1000 g, dávku krmiva až o 500 g ovsu nebo 1500 g sena; byli povinni stanoviti způsob výživy (stravování u obyvatel nebo z vlastní kuchyně), řídit pohyb vozatajských kolon, jež jsou sboru organizačně pro dopravu proviantu přiděleny, a určití místa, kde útvary odbírají potraviny a krmivo.

Velitelé vojskových těles mohli naříditi rekvisice, stanoviti místní ceny pro nákupy, povoliti spotřebu jedné železné (záložní) dávky a disponovati s vozy na potraviny a krmivo útvarů.

b) Polní intendance.

Vyšším velitelům byla dána k dispozici pro jednotné řízení výživy v poli intendance, jež byla polním správním úřadem.

V čele všech intendancí (armádních, etapních, sborových a divisních) stál generální intendant polních vojsk, jenž byl zařaděn ve velkém hlavním stanu (Großes Hauptquartier) a jehož úlohou bylo, aby podle směrnic nejvyššího velitelství (náčelníka generálního štábu polních vojsk) vypracoval všeobecná nařízení pro výživu vojsk, závazná pro všechna velitelství a veškeré útvary. Generální intendant byl sice podřízen generálnímu ubytovateli (Generalquartiermeister), který, podléhaje náčelníku generálního štábu polních vojsk, řídil veškeré zásobování (střelivem, potravinami a krmivem, zdravotnickým, ženijním a jiným materiálem), ale generální ubytovatel zasahoval do jednotlivých odvětví zásobování jen potud, aby zabránil třenicím, které by mohly vzniknouti, když by se zájmy různých odvětví křížily.

Byla-li dána polním intendancím jednotná hlava, byla jim přesto ponechána velká působnost a i samostatnost.

Armádní intendant řídil vyživovací službu u armády podle směrnic a rozkazů armádního velitele a generálního intendanta a pečoval o to, aby zásoby docházely k těm částem armády, kterým jich bylo nejvíce třeba.

Etapní intendant obstarával podle nařízení inspektora etapy a armádního intendanta přísun zásob ze zápolí k armádě a jejich další dopravu a využíval zdrojů etapy.

Sborový intendant pečoval o výživu sboru, řídil činnost pekáren, skladů a proviantních kolon přidělených sboru a požadoval přísuny od etapního intendanta.

Divisní intendant využíval místních zdrojů a spravoval a rozděloval přísuny. Jsa v stálém a osobním styku s veliteli útvarů, dohlížel na vyživovací službu u těles, odstraňoval nedostatky, anebo je hlásil s náležitým návrhem svému veliteli.

Intendantů zpracovával návrhy pro působnost vyživovací služby a předkládali je veliteli po předcházející dohodě s náčelníkem štábu. Návrhy na rozkazy pro vojisková tělesa odevzdávali náčelníku štábu, který je zařadil, když vyhovovaly situaci, do operačních rozkazů.

Odborné pokyny pro orgány vyživovací služby, ať u vojiskových těles, anebo u vyživovacích ústavů, vydávali a podpisovali intendantů sami. V případech, které vyžadovaly okamžitého zásahu, měli intendantů právo, naříditi vše, čeho bylo třeba, z rozkazu velitele.

c) Výkonné orgány u vyšších velitelství.

Pro shromažďování, správu a výdej potravin a krmiva byly polním intendantcím přímo podřízeny vyživovací ústavy, a to: sborové pekárny a polní proviantní úřady (armádní, sborové, divisní).

U těchto ústavů konali službu aktivní a záložní proviantní úředníci (Proviantamtsbeamte). Záložní úředníci doplňovali se z osob, které se pro tuto službu hodily, majíce v občanském životě příbuznou působnost; byli cvičeni v druhém pololetí své jednoroční služby u proviantních ústavů.

d) Výkonné orgány u útvarů.

Výkonnou vyživovací službu u útvarů konali proviantní důstojníci (Verpflegungsoffiziere), zařadění u pěších praporů, dělostřeleckých oddílů, jezdeckých pluků a pod., za pomoci pokladníků (Zahlmeister).

Proviantní důstojníci byli ustanoveni velitelem vojiskového tělesa z řad podřízených důstojníků a měli tuto působnost: odbírat, nakupovat a rekvírovat potraviny a krmivo, řídit porážku dobytka, vydávat proviant setninám a dohlížeti na přípravu stravy v polních kuchyních. Dostávali peněžní zálohu z pokladny tělesa, kterou doplňovali tím způsobem, že odváděli doklady za uskutečněné výdaje.

2. Vybava proviantem a dopravními prostředky.

Jako stálou zásobu udržovaly veškeré útvary tři železné (záložní) dávky pro muže a tažného koně, a jednu železnou dávku pro jezdeckého koně. Železná dávka skládala se z masové konzervy a sucharů pro muže, z ovsa pro koně, a směla býti spotřebována jen při naprosté nutnosti na rozkaz velitele vojiskového tělesa.

Pro odběr potravin byly útvary vybaveny vozy na potraviny a krmivo, jichž počet byl stanoven tak, aby mohly naložiti dvoudenní potřebu a část železné dávky, jak nám ukazuje tato tabulka:

Jednotka	Válečný počet		Počet vozů na	
	osob	koní	potraviny	krmivo
armádní sbor	44.335	15.692	220	70
pěší divise	19.859	6.556	101	26
jezdecká divise	5.289	5.668	36	35
pěší pluk (3 prap.)	3.281	169	50	15
„ prapor	1.076	51	16	5
„ rota	264	8	3	1
jezdecký pluk (4 esk.)	724	769	5	5
jezdecká eskadrona	169	178	1	1
dělostřelecký pluk (2 odd.)	1.374	1.286	10	8
„ oddíl (3 bat.)	678	635	5	4
„ baterie	151	137	1	1
muniční kolona	200	198	1	1
ženijní rota	267	17	1	—
telegrafní oddíl u divise	43	25	—	—
sanitní rota	311	51	1	—
polní nemocnice	60	29	—	—

Na přípravu stravy měly útvary převozní kuchyně, jež měly naloženu jednu normální a jednu železnou dávku.

Každý mobilní armádní sbor byl vybaven 2 vozatajskými prapory, které se skládaly:

- ze 4 těžkých proviantních kolon po 27 čtyřsprežných vozech,
- ze 2 lehkých proviantních kolon po 36 čtyřsprežných vozech a
- ze 7 vozatajských kolon po 48 dvousprežných vozech.

Náklad byl stanoven na 1.000 kg na vůz těžké, na 750 kg na vůz lehké proviantní kolony a na 1.200 kg na vůz vozatajské kolony. Mohla tedy dopravit proviantní kolona 27.000 kg, vozatajská kolona 57.600 kg a všechny kolony armádního sboru čtyřdenní zásoby potravin a ovsu. Kolony měly vojenský doprovod a odjížděly naloženy do nástupového prostoru. Byly určeny pro dopravu proviantu z etapních skladů do polních skladů sboru.

Etapní inspekce disponovaly etapními vozatajskými kolonami, skladištními kolonami a automobilními kolonami.

Etapní vozatajské kolony se skládaly z 48 dvousprežných vozů s nosností 1.200 kg na jeden vůz; užívalo se jich ku převozu zásob z konečných železničních stanic do etapních skladů.

Skladištní kolony měly též účel, byly však utvořeny až v nástupovém prostoru a neměly vojenského doprovodu.

Automobilní kolony s nosností 54 tun, přidělené etapním inspekcím, byly určeny pro dopravu zásob všech druhů.

3. Polní pekárny.

Chléb měl býti vyráběn v polních pekárnách. Každý armádní sbor měl dvě pekárny o 12 pojízdných pecích a každá pekárna mohla upéci za 24 hodin 23.000 dávek chleba po 750 gr. Byly-li obě pekárny v činnosti, ukojily potřebu sboru. Výbava polních pekáren pojízdnými pecmi znamenala velký pokrok, považíme-li, že pruské vojsko mělo ještě roku 1870 pece, jejichž výkonnost byla jen o málo větší než výkonnost pecí Bedřicha Velkého.

Etapní inspekce byly vybaveny etapními pekárnami, jež měly stabilní pec soustavy Peyerovy s denní výkonností 28.000 až 36.000 dávek chleba.

4. Chod služby vyživovací.

První a nejdůležitější zásadou vyživovací služby v německém vojsku bylo žítí ze zdrojů válečného pásma. Intendance

i útvary musily věnovati této činnosti největší péči. Přes to bylo však postaráno o to, aby vojsku mohlo býti přisunuto vše, co nenašlo na místě.

Přisun z vlastní země do pole byl organisován přesným a obsáhlým plánem. Zásoby, opatřené domácími úřady, měly býti soustředěny v hlavních proviantních skladech v zápolí, z nichž každý měl míti v mobilisaci zásoby na osm dní pro 200.000 osob a 60.000 koní, jež byly dány k dispozici generálnímu intendantovi.

Generální intendant přiděloval zásoby skladů jednotlivým armádám. K své dispozici měl mobilní zásobu v železničních vlcích.

Úlohou armádních a jim podřízených etapních intendantů bylo, přisunouti v dohodě s orgánem dopravní služby armádního velitelství zásoby potravin a krmiva k armádě. Tato součinnost orgánů vyživovací a dopravní služby měla zameziti přetížení drah, zjev, který byl za dřívějších válek na denním pořádku. Náklad vlaků měl určovati armádní intendant podle potřeby. Při nosnosti 250 až 300 tun vezl proviantní vlak pro armádní sbor buď potraviny na jeden den a krmivo na dva dny nebo mouku na 10 dní aneb oves na 3 dny.

Proviantní vlaky měly býti instradovány ze zápolních proviantních skladů do konečných železničních stanic, zásoby pak dopraveny do etapních a odtud do polních skladů, kde je měly odbíratí útvary.

Jezdecké divise, o nichž bylo předpokládáno, že se budou pohybovati před frontou a na křídlech armád, byly odkázány na místní zdroje. Měly k dispozici jen vozy na potraviny a krmivo útvarů; i ty mohly býti ponechány vzadu, aby neztěžovaly pohyblivost divise. Naopak zase měl velitel jezdecké divise právo rekvirovati selské vozy a doplniti z nich trén útvarů, aneb utvořiti zásobovací kolony, které by naložily trvanlivé zboží, jako oves, kávu, cukr, sůl, mouku a pod. Když by toto zásobování nepostačilo, mělo zasáhnouti armádní velitelství.

I v armádních sborech měla býti zajištěna výživa největší měrou žitím z válečného pásma, a to buď stravováním vojska u obyvatelů nebo nákupem a rekvisicemi.

Rekvisici mohl naříditi každý velitel vojskového tělesa a vyšší jednotky. Konali je proviantní důstojníci útvarů a proviantní úředníci vyšších velitelství, za pomoci vojenských oddílů a za účasti místních civilních úřadů. Každý, kdo zvěděl o zásobách, byl povinen oznámiti je svému představenému a, byly-li velké, intendanci.

Opatřování čerstvého masa bylo přenecháno zcela útvarům, jež byly vybaveny porážkovým náradím. Na zřízení ústředních jatek ve sboru nebo v divisi nebylo před válkou pamatováno; jen etapní pekárny měly dodávati maso etapním formacím. Dovoz živého dobytka ze zápolí byl sice připraven, ale zásadně mělo býti dopravováno do pole jen maso uzené a naložené, konzervy, salámy a slanina.

Pro přípravu stravy opatřeny útvary polními kuchyněmi, jež patřily k bojovému trénu. Spotřebovaná dávka byla nahrazována nákupem anebo rekvisicí anebo byla brána z vozů na potraviny.

Vozy na potraviny a krmivo sloužily útvarům jako spojka mezi polními kuchyněmi a sborovými kolonami, nebo jinými výdejny (polní sklady sborů a pod.). Večer měly míti naloženou potřebu pro příští den. Náplň zbožím, které útvary nemohly získati na místě, měla se konati tím způsobem, že buď sborové kolony byly

odeslány do oblasti útvarů, anebo vozy na potraviny a krmivo dozadu. Plné vozy patřily k zavazadlovému trénu, jenž býval sloučen zpravidla v armádním sboru. Náklad těchto vozů nebyl přesně stanoven; za dobrých komunikačních poměrů měly véztí dvě denní dávky, tři dávky čaje a část železné dávky. Vozy patřily do svazku praporů, oddílů a jezdeckých pluků. Podle potřeby mohl býti počet jejich zvýšen rekvírovanými povozy, avšak jen za souhlasu velícího generála.

Proviantní a vozatajské kolony armádních sborů tvořily mobilní zálohu potravin a krmiva k dispozici velitele sboru; jejich pochod měl býti pečlivě sledován evidencemi tohoto vzoru:

Vozatajská kolona čís. 1			
Dne	Činnost	Km	Náklad
5.	Pochod z A do výdejšího místa B	35	18.000 dávek chleba, uzeného masa, krup, kávy, soli a 5.600 dávek ovsá
	Výdej a pochod z B do C	5	—
6.	Pochod z C do etapního skladu v D	30	—
7.	Náplň v D	—	18.000 dávek chleba, rýže, kávy, soli, 6.000 dávek slaniny a 6.000 dávek ovsá
	Pochod do E	25	—
8.	Pochod z E do F	36	—

Když to poměry vyžadovaly, mohla býti zařaděna část kolon sboru do pochodového proudu divisi, nebo všechny kolony rozděleny po divisích. Zásadou bylo, aby kolony, určené k výdeji, byly tak blízko u útvarů, aby jejich vozy na potraviny a krmivo mohly k nim dojetí, potřebu odebrati a doraziti zase zavčas k útvarům, anebo aby se mohla kolona rozjeti po ukončení pochodu do ubytovacích míst útvarů a odevzdati jim proviant. Vyprázdněné kolony odjížděly k náplni do etapních skladů anebo do polních skladů, zřízených péčí sborového intendanty.

C. Mobilisace a nástup roku 1914.

Když byl dne 1. srpna 1914 uveden v činnost ohromný mobilizační aparát, nastal u intendantů nový život. Sborové intendanty se rozdělily na intendanty polní a zápolní; úlohou těchto bylo vsunovati do nástupových transportů proviantní vlaky, naplniti zápolní proviantní sklady a zahájit výrobu sucharů a konserv.

Polní intendantce se starala již jen o mobilní sbor; za jejího dozoru byly útvary vybaveny předepsanými dávkami, naloženy proviantní a vozatajské kolony sboru. Tato první potřeba proviantu byla jednak uložena v proviantních skladech, jednak zamluvena podle sjednaných smluv u obchodníků.

Pro výživu nástupových transportů byly zřízeny na všech traťích stravovny v takovém počtu a výkonnosti, aby každý transport dostal dvakrát denně teplou stravu a jednou denně teplou kávu se zákuskem. U stravoven bylo také zařízení pro napájení koní. Protože zřízení stravoven bylo již v míru pečlivě připraveno, zahájily činnost již čtvrtým mobilizačním dnem a osvědčily se velmi dobře nejen za nástupu, ale i po celou dobu války. Stravovaly ohromné množství transportů, nutných pro neustálé přesuny bojových jednotek. I v obsazeném území zřizovaly polní intendantce stravovny.

Do nástupového prostoru byli předem vysláni důstojníci generálního štábu, lékaři a intendanté, aby připravili umístění, ubytování, výživu a zdravotnickou službu. Již v míru byly vykonány dalekosáhlé přípravy: určeny ubytovací oblasti vyšších jednotek, vyhlédnuta místa pro sklady a pekárny, sepsány přehledy o příjezdu proviantních vlaků a pod.

Ačkoli se v prvních dnech nástupu měly útvary stravovati u ubytovatelů, přece byla přesunuta s nástupovými transporty dvacetidenní potřeba potravin a krmiva.

Práce orgánů, vyslaných do nástupového prostoru, byla velmi usnadněna ochotou obyvatelstva a úřadů. V mnohých obcích konali učitelé dobrovolné služby v obecních a telegrafních úřadech. Ubytovatelé stravovali vojsko podle možnosti, ale chléb a oves musila dodávati vojenská správa všude.

Výživa nastupujících vojsk odbyla se hladce, beze všech třenic; značná část proviantních vlaků nebyla ani vyložena.

Méně příznivá byla situace při prvním postupu, neboť přípravy byly přerušeny náhlým zahájením operací před ukončením nástupu.

D. Operace.

1. Výživa za postupu.

Při přípravách, týkajících se výživy velkých jednotek jezdeckta, bývala hájena dvě stanoviska: jednak snaha učiniti jezdeckto co možná nejpohyblivější a zbaviti je každé postradatelné přítěže, jednak zase obava, že i ve válečném pásmu s vyspělou zemědělskou kulturou nebude možné sehnati chléb a oves v potřebném množství. První stanovisko zvítězilo. Jezdeckto dostalo jen vůz na potraviny a krmivo pro útvary; kolony vyšším jednotkám přiděleny nebyly.

Bylo tedy jezdeckto odkázáno na to, co poskytovalo válečné pásmo, kde si mohlo rekvirovati i povozy. To se vskutku hojně stávalo. U jezdeckého sboru Schmettowova v Rumunsku byly dokonce sestaveny kolony s volským potahem.

Válečné zkušenosti všech německých jezdeckých divisí vrcholí poznatkem, že jezdeckto potřebuje pro zabezpečení výživy vlastní automobilovou kolonu. Vozatajské kolony, vyslané armádním sborem, přicházely pozdě; kolony sestavené v poli neskýtaly ani přibližné náhrady.

Pokud jezdecké divise postupovaly pomalu a stejnoměrně, mohly si opatřit výživu svými exploatačními oddíly. Těžší však již byla situace při rychlém postupu. A nedostatek nastal, když se jezdecké jednotky zastavily na úzkém prostoru. Když 7. a 9. jezdecká divise před přechodem přes řeku Maasu na sever od Lutychu byly na několik dní zastaveny, chyběl oves. Také při dalších pochodech po- cíťovaly jezdecké divise, zakrývajíc postup armád na západní frontě, velmi citelně nedostatek vlastních kolon a musily dokonce z té příčiny zastavit postup.

Na východní frontě nemohly pomoci přechodným nedostatkům ani kolony, neboť se nedostaly na tamějších cestách kupředu.

Ve výživě mužstva jezdeckých jednotek scházel často chléb; v zemi nebylo lze jej opatřit, k pečení nebyvalo času. Jezdecký sbor Schmettowův byl vybaven čtyřmi pojízdnými pecmi, jež konaly dobré služby. I když nemohly vždy za ním následovati, mohlo jich býti přece jen ponejvíce výhodně využito.

Mohlo-li jezdecktvo, pohybující se daleko před armádami, žítí převážně ze země, byly armády samy odkázány převážně na dovoz.

Armádním sborům byly k dispozici při zahájení postupu zásoby proviantních vlaků, jež nebyly spotřebovány v nástupovém prostoru. Aby však výživa byla zajištěna za všech okolností, připravili etapní intendanty ve směru postupu nové vlaky. Poněvadž země skýtala s počátku hojnost zdrojů, zůstaly vlaky buď zcela neb aspoň částečně nevyprázdněny. Přední sbory, domnívající se, že vlaky budou spotřebovány sbory táhajícími za nimi, požadovaly vždy nové a nové proviantní vlaky, ba i výpomoc z mobilní zálohy generálního intendanta. Poruchy v železniční dopravě rozmnožily zmatek a přísun se stal v krátké době zcela nepřehledným.

Když dne 5. září 1914 byla přemístěna hlavní etapní stanice 1. armády do Chauny, bylo rozptýleno na západ od Maasy, na tepně Lutych—Brusel—Cambrai—Chauny (300 km), 34 vlaků s potravinami, 7 s ovsem a 2 s moukou, a na východ od Maasy dalších 15 vlaků s potravinami, 2 s ovsem a 1 s moukou. Bylo třeba značné námahy a trvalo to až do 27. října 1914, než trať byla uvolněna. Práce byla ztížena snahou armádních sborů, udržeti si zálohy ve vlacích, tedy je nevykládati, což vedlo k přeplňování nedokonale vybudovaných nádraží.

Když nastal poznenáhlu v dopravě pořádek, požadovali etapní intendanty od hlavních proviantních skladů v zápolí, armádě přidělených, přísun proviantních vlaků, naložených podle potřeby, a mimo to, zvláště při velkých přesunech nebo při náhlém zesílení armády, i výpomoc od generálního intendanta. Mobilní záloha generálního intendanta se zvláště osvědčila za přesunů v roce 1914 a 1915. Pro nedostatek vagonů byla však později zrušena.

Dopravu v prostoru mezi konečnou železniční stanicí a výdejnou pro útvary měly zprostředkovati vozatajské etapní a sborové kolony. Brzo se však ukázalo, že trény mají přesně omezené hranice výkonnosti a že přísun selže, jakmile jsou překročeny hranice. Vzpomínky na systém pětidenních pochodů Bedřicha Velkého ožily.

Nejzřejměji se to ukázalo na západě na pravém křídle německého vojska. Když 1. armáda dosáhla řeky Sommy, nedosáhla železniční doprava ještě Bruselu. Nouzově zřízená trať Herbesthal—Lutych mohla dopravit jen malou část ohromné potřeby; mimo to přepravovala od 23. do 26. srpna 1914 vojska IX. záložního sboru a byla pro všechny jiné transporty uzavřena. Ačkoli bylo tehdy užito

všech automobilních kolon 1. a 2. armády, bylo spojení přerušeno, přísun selhával

I bylo uloženo městu Bruselu, aby opatřilo okamžitě čtyřdenní výživu pro 1. armádu. Brusel se snažil ze všech sil, aby ve své úloze dostál, ale ovsa byl nedostatek, protože jej spotřebovala mobilisovaná belgická armáda. Přece však byl naplněn v městě větší počet kolon. Byla to vítaná výpomoc na několik dní, která však nemohla napravit přerušovaný přísun. Kdyby se útvary tehdy nebyly živily samy z místních zdrojů, byly by hladověly, neboť spojení se zápolím bylo dosaženo až tehdy, když nastaly v pochodech následkem bojů přestávky.

Plné a hospodárné využití místních zdrojů bylo nezbytné a umožnilo operace.

9. armáda (5 armádních sborů a 1 jezdecká divise) měla r. 1914 v severním Polsku k dispozici 18 vozatajských kolon, 3 automobilní kolony a 12 rakouských vozatajských kolon o 200 vozech. Sborové kolony byly doplněny selskými povozy, aby mohly dopravit předepsaný náklad i po špatných cestách. Ačkoli byly trény tedy podstatně rozmnoženy, nebyl by přísun dosáhl rychle postupující armády, kdyby nebylo již předem nařízeno, aby přísun byl omezen na chléb, kávu, cukr, sůl a $\frac{2}{3}$ potřeby ovsa, neboť dráhy byly zničeny.

12. armáda, jež postupovala po překročení Narevu v srpnu r. 1915 neobyčejně rychle, musila odkázati své útvary téměř jen na místní zdroje, hlavně na plodiny na poli, protože se vzdálila na 200 km od železnice (Ostrolenka).

Velké důležitosti nabyla služba proviantních důstojníků; tam, kde byl tento důstojník chratný a rozšafný, nedařilo se útvarům zle ani v nejhorších dobách, neboť obratnému proviantnímu důstojníku se podařilo sehnati výživu a dodat stravu vojsku i v boji.

Krátce po vypuknutí války bylo jednáno o změně způsobu zásobování čerstvým masem. Již v míru se zdálo pochybným, budou-li útvary s to, aby se zásobovaly samy masem, když se shromáždí vojsko ve velkém počtu v malém prostoru. Bylo uvažováno o tom, jak dopravit čerstvé maso k útvarům z ústředních jatek, aby se za teplého počasí nezkazilo. Výhody ústředních jatek byly známy: hospodárnější využití personálu, vnitřností, odpadků, hygiena, omezení pochodu jatečného dobytka atd. Když generální intendant dostal hlášení, že nepřítel na západě odhání veškerý dobytek z pohraničních okresů, dal zřídit u armádních sborů polní jatky, jež byly dotovány 70 řezníky a honci a 7 adaptovanými nákladními automobily. Když tyto automobily byly dodány jednotkám v srpnu 1914, tedy v době, kdy nastal citelný nedostatek dopravních prostředků, byly sice s radostí pozdraveny, ale bylo jich použito k dopravě střeliva a raněných. Ani jatky nebyly hned zřízeny, neboť útvary byly s dosavadním způsobem zásobování masem spokojeny.

Zásobování chlebem se vykonalo celkem hladce. Útvary pekly chléb jen výjimečně, opatření zůstalo věcí intendancí. Pojízdne pekárny sborů hradily celkem potřebu. Když však pochodové výkony vojska byly příliš velké a cesty špatné, klesly výkony pekáren velmi značně. Na rozrytých cestách na východní frontě bývaly pece taženy až deseti koňmi. V takových dobách vypomáhal sborům etapní intendant z etapních a civilních pekáren.

2. Výživa na ustálené frontě v období klidu.

Přechodem k válce posílení nastala možnost a příležitost k řádnému vybudování komunikací. Zničené železnice byly opraveny, nové postaveny a polními drahami prodlouženy; silnice vyspraveny a zdokonaleny.

Z přiděleného proviantního skladu v zápolí vedla komunikační tepna do etapy armády; tam se spojení paprskovitě rozvětvovalo k místům potřeby. Bylo žádoucí, aby potraviny přivážené vlakem byly rozděleny, aniž bylo třeba je překládati; proto čekali na rozdělovacím místě, které mohlo ležeti i za etapou, skladištní úředníci, kteří vagony podle rozkazu etapního intendanta rozřídili, označovali a na stanovená nádraží řídili.

Přisunuté zásoby byly složeny v polních skladech armádních sborů, v nichž také shromažďovány výtěžky exploatace. Počet, poloha a velikost polních skladů řídily se možností dovozu, spojením s útvary a počtem těles, jež na ně byly co do odběru odkázány; zpravidla však byl zřízen pro každou divisi jeden polní sklad.

Z polních skladů odbírali proviantní důstojníci těles proviant a odváželi jej na vozech na potraviny a krmivo, a to obyčejně na dva až tři dny najednou. V mnoha případech byly zřízeny potravinyové sklady těles a v nich uložena 1—2denní zásoba trvanlivých potravin.

Aby bylo šetřeno převozných kuchyní, vzácného to a těžko nahraditelného materiálu, byly stavěny kuchyně stálé, v nichž bylo možno i péci. Konstruovány plány na stavbu vzorných kuchyní, cvičení kuchaři ve zvláštních kursech, zavedena přísná kontrola v kuchyních.

Spojení kuchyní s předními liniemi bylo různé a řídilo se situací. Kde to účinek nepřátelských zbraní dovozoval, bylo nošeno hotové jídlo, někdy i na soumarech a oslech, do určených míst k zákopům, kam se dostavili nosiči od jednotek, aby jídlo přijali a donesli k jednotkám. V zákopech se ohřívalo jídlo tuhým lihem nebo dřevěným uhlím, a i ohřivači nejrozmanitějších vzorů.

Byly-li kuchyně příliš vzdáleny od zákopů, byla dopravována strava k zákopům v noci v převozných kuchyních.

Asi od října 1914 počaly armádní sbory zřizovati polní jatky. Automobily přidělené v srpnu pro dopravu masa byly velkým použitím pro přísun jiného materiálu opotřebovány. Byly tedy zařaděny v říjnu do nově se tvořících automobilních kolon zase vozy na maso; ale ani ty nevozily maso, nýbrž zase jiný materiál.

Možnost dopravy čerstvého masa k útvarům diktovala způsob zřizování polních jatek; v některých úsecích byly zřízeny divisi, jinde zase sborové jatky. Roku 1916 bylo v činnosti:

47	jatek	pro	1	divisi,
25	"	"	2	divise,
13	"	"	3	"
5	"	"	4	"
2	"	"	5	divisi.

V květnu 1917 byla vybavena každá divise personálem pro polní jatky.

Polní jatky se stávaly poznenáhlu moderními a pozoruhodnými velkozávody. Byly umístěny, kde jen možno, v stabilních jatkách, vyráběly i salámy a uzeniny; zvláštní péče věnována zpracování

vnitřností a krve. Kůže, kosti, střeva a jiné odpadky zasilány do zápolí.

Pro výrobu chleba byly postaveny za posíční války kamenné pece u polních skladů, čímž šetřeno pecí pojízdných.

Tak vznikala na ustálené frontě v jednotlivých úsecích stálá zařízení, jež se přizpůsobovala místním poměrům. Byla-li zasažena ta neb ona divise do nového úseku, musila především nabýti znalosti o zařízení úseku. Do nového místa vyslán předem intendant s nezbytným výkonným personálem, aby se informoval a vzal do správy zásoby a zařízení.

3. Výživa v zákopech za velkých bojů.

Za posíční války ustálila se rychle vyživovací služba; byla upravena s toho hlediska, že se vojsko nepohybuje a hájí svou državu. Zařízení postačila s počátku i pro větší boje zákopové.

Když však pozdější obranné a průlomové boje shromažďovaly stále větší masy vojsk v malých oblastech, musila býti výživa zvlášť připravena. Jak ohromně a náhle vzrostly krátce před bojem válečné počty, ukazují tyto příklady:

V bojích u Arrasu na jaře 1917 měla 6. něm. armáda tyto válečné počty:

dne	1. 3. 1917	—	378.000	osob a	98.000	koní
„	21. 3. 1917	—	392.000	„ „	110.000	„
„	1. 4. 1917	—	479.000	„ „	129.000	„
„	11. 4. 1917	—	591.000	„ „	157.000	„
„	21. 4. 1917	—	712.000	„ „	200.000	„
„	1. 5. 1917	—	710.000	„ „	221.000	„
„	21. 5. 1917	—	710.000	„ „	215.000	„
„	1. 6. 1917	—	627.000	„ „	191.000	„
„	21. 6. 1917	—	487.000	„ „	143.000	„

U 4. armády bylo počítáno pro obranný boj na podzim 1917 s válečným počtem 400.000 osob a 100.000 koní; ve skutečnosti dosáhla armáda počtu dvojnásobného.

Armádní intendanty byli povinni opatřiti výživu aspoň pro onen počet vojska, který jim označil armádní velitel jako pravděpodobný. Při správně fungujícím dovozu nebyl to žádný zvláštní úkol, ale za poměrů, jaké byly roku 1917/18, byly potíže nemalé, neboť situace v zápolí nedovolovala již nahromaditi v poli větší zásoby, a byla-li náhle zahájena ohromná přeprava vojsk na ten neb onen úsek, byl přísun potravin omezen.

Poněvadž nebylo možné předvídati, bude-li lze donášeti za očekávaných prudkých bojů hotovou stravu do předních linií, bylo mužstvo opatřeno před bojem několikadenní zásobou trvanlivých potravin (konservy, salám, kořalka a pod.).

O potravinových skladech těles byla již zmínka. Ač se stále opakovala zkušenost, že byly poškozeny, zničeny nebo zabráný nepřitelem, nemohla se jich tělesa, očekávající velké boje, vzdáti. Ztrátám různých zařízení posíční války nelze zabrániti, neboť zařízení jsou vybudována tak, aby umožnila výživu v nejpřednějších liniích.

Při přípravách pro vlastní útok musilo býti dbáno jednak tajnosti, jednak toho, aby při zdaru podniku ustálený posíční systém byl učiněn ihned mobilním. Terén před armádou byl boji rozrytý.

Střelivo mělo v dopravě přednost. Dovoz potravin musil tedy obyčejně váznouti. Tělesa byla odkázána na ukořistěné zásoby a na železné dávky.

Spořádané zásobování vojsk z ukořistěných potravin bylo možné jen tehdy, když vojsko bylo ukázněné. Je však těžké žádati od vojska, které bylo po dlouhou dobu nuzně živeno, aby, vidouc náhle značné zásoby nepřítelů, čekalo na správný příděl. Dlouhé strádání na frontě a uvolněná kázeň měly za následek, že se německé vojsko za velké ofensivy roku 1918 zdrželo déle u ukořistěných zásob, než toho taktická situace vyžadovala. (Příště dále.)

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

Výsledek soutěže rozepsané Vědeckým ústavem vojenským na r. 1926.

Literární soutěž, kterou rozepsal ústav pro r. 1926, předstihla naše očekávání. Pokrok proti letům minulým je tu značný. Mnoho prací, skorem třetina, byla pracována po stránce odborné s velkou svědomitostí, po stránce formální vzorně; slouží autorům jen ke cti.

K soutěži sešlo se celkem 64 prací. Autory byla řešena všechna daná temata kromě důležitých otázek leteckých. Z těchto 64 prací byla komisí vyřaděna jediná práce, poněvadž autor nedodržel podmínek soutěže, takže bylo recenzováno jen 63 prací. Provedeno bylo 138 recenzí.

Stálá porota při Vědeckém ústavu vojenském, která byla letos rozšířena o zástupce interesovaných oddělení ministerstva národní obrany, rozdělila ceny takto:

a) Tři ceny po 1500 Kč:

1. Plk. zdrav. MUDr. Gustav Gellner (Olomouc, 7. p. divise; otázka Ch*);
2. škpt. gštbu František Pohunek (Praha hlavní štáb, franc. misse; otázka A—1);
3. kpt. int. Josef Vorlíček (Litoměřice, 3. pěší divise; otázka I—1);

b) Devět cen po 1000 Kč:

1. Kpt. Josef Hirsch (Opava, p. pluk 34 „Střelce J. Čapka“; otázka A—1);
2. npor. Václav Melichárek (Komárno, ženijní pluk; 3.; otázka A—1);
3. npor. Fabián Novotný (Košice, 11. pěší divise; otázka I—1);
4. škpt. Louis Polášek (Praha, Zemské voj. velitelství; otázka I—1);
5. npor. Stanislav Sousedík (Olomouc, dělostřelecká měrická rota; otázka B—4);
6. škpt. Karel Svoboda (Turnov, doplňovací okr. velitelství; otázka H—1);
7. kpt. Antonín Škelenko (Praha, Voj. zeměpisný ústav; otázka A—1);
8. škpt. gštbu Oldřich Španiel (Praha, operační odd. hlavního štábu; otázka A—1);
9. škpt. gštbu Hynek Štěpánský (Praha, operační odd. hlavního štábu; otázka A—2).

c) Osm cen po 700 Kč:

1. škp. Zdeněk Hoblík, dvě ceny (Bratislava div. soud; otázky J—1 a J—2);
2. pplk. int. Josef Holda (Praha, 4. odd. hlavního štábu; otázka I—1);
3. škpt. ing. Karel Mayer (Praha, autoprapor č. 1; otázka G—3);
4. škpt. JUDr. Břetislav Menčík (Košice, div. soud; otázka J—4);
5. npor. Jiří Souhrada dvě ceny (Komárno, ženijní pl. 3.; otázky B—1 a D—1);
6. mjr. Václav Ždímal (Olomouc, dělostřelecký pluk 7.; otázka B—4);

* Viz VR. roč. VII. (1926), č. 1., str. 40 a 41.

d) Devět cen po 500 Kč:

1. kpt. v z. Rudolf Horák; odborný učitel (Berehovec; otázka H—3);
2. škpt. PhDr. Vladimír Javůrek (Hranice, Voj. akademie; otázka K);
3. škpt. Mikuláš Kohout (Praha, Intend. škola; otázka L);
4. plk. E. V. Linhart (Milovice, Učiliště pro pěší vojsko; otázka A—1);
5. kpt. zdrav. v z. MUDr. Mir. Merhaut (Hlubočepy; otázka Ch);
6. kpt. Vlad. Šinc (Olomouc, dělostřelecké učiliště; otázka B—4);
7. škpt. veter. Miloslav Sístek (Užhorod, 12. pěší divise; otázka Ch);
8. škpt. Jan Valníček (Jičín, pěší pluk 22.; otázka L—1);
9. Mjr. Jan Žuška (Praha, MNO; otázka D—3);

e) Patnáct cen po 300 Kč:

1. mjr. int. Josef Homolka (Praha, MNO; otázka I—1);
2. kpt. Jaroslav Hrabovský (Praha, Vál. škola; otázka H—1);
3. škpt. hosp. sl. Jan Kadlec (Praha, pěší pluk 28.; otázka I—2);
4. kpt. Jan Köhler (Brno, vozat prapor 3; otázka F—1);
5. rotm. Alois Kubeš (Pardubice, železniční pluk č. 1; otázka L);
6. kpt. Alois Nováček (Opava, pěší pluk 15.; otázka H—1);
7. kpt. Josef Novák (Hradec Králové, pěší pluk 4.; otázka H—3);
8. npor. Fabián Novotný (Košice, 11. pěší divise; otázka L);
9. škpt. Karel Svoboda (Turnov, doplnovací okresní velitelství; otázka H—3);
10. kpt. Antonín Škelenko (Praha, Voj. zeměpisný ústav; otázka K);
11. škpt. Karel Teisingl (Praha, MNO; otázka H—2);
12. por. Josef Ulrich (Dolní Kubín, 2. horský prapor; otázka A—1);
13. škpt. František Vacek dvě ceny (Milovice, učiliště pro pěší vojsko; otázky B—2 a B—3);
14. npor. Josef Vaís (Košice, Zemské voj. velitelství; otázka H—3);

Náklad na letošní soutěž byl proti roku loňskému zvýšen a činil celkem i s honoráři za recenze 32.573 Kč. Ústavu dostalo se na tuto částku značné podpory 15.000 Kč od školského výcvik. oddělení při hlavním štábu, dále 5000 Kč od dělostřeleckého odboru na řešení otázek o dělostřelstvu, 2000 Kč od leteckého odboru, 5000 Kč od Svazu čsl. důstojnictva a 1000 Kč od Sdružení čsl. justičních důstojníků. Ústav přispěl ze svých prostředků pak částkou 10.000 Kč. Zbývající nevyplacený peníz 5427 Kč, jež byla pro soutěž r. 1926 určena, byl ponechán jako fond pro soutěž letošního roku, která bude co nejdříve vypsaná.

Všem jmenovaným úřadům a institucím v zdává ústav za tuto podporu literární činnosti našeho důstojnictva nejserdečnější díky.

Třeba upozorniti ještě na to, že pěchota byla při řešení otázek soutěže zastoupena nejčetněji, totiž deseti důkladnými pracemi, z nichž 8 dostalo ceny. Na druhém místě jest dělostřelctvo se 6 dobrými pracemi, které všechny byly poctěny cenami. Vojenskou výchovu obíralo se 12 prací, které dostaly 8 cen. Hojně zastoupeny byly práce intendantů (9 prací se 6 vyššími cenami), vojenské právo (4 práce), vojenský zeměpis (5 prací), vojenská technika (4 práce) a konečně služba zdravotnická (3 práce). Ostatní obory obeslaly soutěž většinou jen prací jedinou.

Autoři jsou většinou důstojníci hodností nižší (mimo tři vyšší důstojníky štábní), což je zjev potěšující. Je viděti, že je tu i zdatný dorost. Důstojníci generálního štábu účastnili se soutěže tři, záložní důstojníci dva. Autoři byli z nejrozumnějších posádek a to z oblasti vojenského velitelství pro Čechy 21 (z nich 13 z pražské posádky), z oblasti ZVV. v Brně 10, zemského voj. velitelství v Bratislavě 3 a v Košicích 6.

Československá účast v italské vojenské soutěži literární.

Čtenáři Vojenských Rozhledů byli upozorněni v lednovém čísle Vojenských Rozhledů r. 1926 (str. 42) na italskou vojenskou soutěž literární, které se mohli zúčastniti za určitých podmínek i cizozemští důstojníci (temata a jejich čísla jsou tam podrobně uvedena).

Našemu čtenářstvu můžeme s radostí sdělit, že pamětní bronzovou medailí a částkou 500 lir byla poctěna práce, kterou zaslal do soutěže kapitán dělostřeleckého pluku č. 51. Karel Vondráček na dělostřelecké téma čis. 5. (Střelba proti nepřátelským bateriím atd.).

Upřímně blahopřejeme k tomuto úspěchu a doufáme, že kapitán Vondráček bude mít hodně následovníků při další příležitosti.

Z temat pro pěší vojsko dostali cenu tři autoři: brigádní generál Cesare Luzatto, stříbrnou medailí a 1500 lir (téma čis. 5), major dělostřelctva Eufisio Luigi Marras bronzovou medailí (téma čis. 4), nadporučík pěšího vojska Vittorio Nessia bronzovou medailí (téma čis. 1).

Z temat pro dělostřelectvo dva autoři: plukovník dělostřelectva inž. Carlo Geloso stříbrnou medailí a 1500 lir (téma čís. 2) a kapitán pěšího vojska Raoulf Vivaldi bronzovou medailí (téma čís. 4).

Z temat pro ženijní vojsko jeden autor: plukovník ženijního vojska Giovanni Grisolia bronzovou medailí a 500 lir (téma čís. 2).

Celkem bylo posuzováno 16 prací (5 z pěšího vojska, 8 z dělostřelectva, 2 z ženijního vojska, 1 cizí z dělostřelectva), cenou počteno 7 prací (šest domácích a jedna cizí).

Generál Radko Dimitrijevič.

Narodil se 24. září 1859 v Gradci (Kotlensko, Bulharsko). Vystudoval vojenské učiliště, byl přidělen na službu do Východní Rumelie k instrukčnímu praporu. Po ukončení akademie generálního štábu vrátil se do Plovdiva, kde se těšil přízni velitele milice gen. Drigalského a ruského konsula. Ve válce r. 1885 byl zprvu náčelníkem štábu východního armádního sboru, soustředěného na tureckých hranicích, později, po reorganizaci armády, stal se pomocníkem náčelníka štábu západního armádního sboru a velitelem oddílů, obklíčujících křídlo ustupujících srbských jednotek. Neúspěch při převratu v Bulharsku r. 1886 zavínil, že Dimitrijevič odešel za hranice do ruských služeb a působil jako řadový důstojník pěchoty a později jako učitel na vojenské škole v Tiflisu; teprve r. 1898 navrátil se zase do Bulharska. Zde jako náčelník hlavního štábu vypracoval plán války s Tureckem a pečoval o to, aby se důstojníci generálního štábu na vlastní oči cestováním seznámili s předpokládaným budoucím válčištěm. R. 1907 byl jmenován velitelem III. oblasti. R. 1912 vstupuje do balkánské války jako velitel III. bulharské armády. Vyznamenal se v bojích u Lozengradu, kde prudkým útokem svých pluků obrátil turecké pravé křídlo na útěk, a v bojích u Ljule-Burgasu, kde udeřil na turecké linie mezi Ljule Burgasem a Bunar Hisarem, netuše, že má proti sobě I. a II. tureckou východní armádu, tedy vlastně hlavní síly tureckých voj., a proraziv frontu nepřátel, způsobil, že se Abdulah paša dal odtud na ústup, končící téměř katastrofou tureckých vojsk. V bojích o posice na Čataldži velel Radko Dimitrijevič již I. a III. bulharské armádě, připravil si značnou dělostřeleckou převahou útok, zahájil jej však předčasně; útok se ne-dařil podle přání, a tu byl Dimitrijevičem zastaven ve chvíli, kdy byl již blízek úspěchu. V poslední fázi balkánské války odešel R. Dimitrijevič do Ruska s politickým posláním, a po svém návratu byl jmenován pomocníkem vrchního velitele bulharské armády. R. 1913 byl jmenován bulharským ministrem s plnou mocí pro Rusko, a když r. 1914 vypukla válka světová, byl na vlastní žádost opět přijat do ruské armády a pod dojmem nedávných úspěchů ve válce balkánské bylo mu svěřeno s počátku velení ruské VIII. armády, s níž úspěšně bojoval proti Rakousko-Uhersku v Haliči; v září téhož roku převzal velení III. ruské armády, kterou vedl po osm měsíců, až na podnět gen. Dragomirova byl v květnu 1915 velení toho zbaven. Teprve r. 1917 byl rehabilitován a svěřeno mu opět vedení jedné z ruských armád (XII); té však dlouho nevelel. V rozbourávaném se revolučním věru, který během r. 1917 zachvátil celé Rusko, uchýlil se společně s gen. Ruzickým na Kavkaz; tam, když na vyzvání bolševické vlády odešli ujmouti se formování bolševické armády, byli oba ubiti.

Gen. Dimitrijevič napsal dvě knihy: „Boje a operace u Šipky“ a „III. armáda ve válce r. 1912“.

Bulharské vojenské vrstvy, ačkoliv uznávají, že gen. R. Dimitrijevič byl v Bulharsku osobou velice populární, spojenou téměř se všemi vážnými politickými i vojenskými událostmi od sjednocení Bulharska do vypovězení války r. 1915, chovají se k jeho životnímu dílu chladně a odmětávě. Charakterisují jej jako člověka temperamentního, bujně fantasie, rozvíjejícího grandiosní plány, zejména v spojení se Slovanstvem, při tom však jako člověka malicherně samolibého a ambiciózního, jež jeho účast v bulharském převratu 9. srpna 1886, sjednocení Bulharska, a v následující na to válce bulharsko-srbské zklamala, nedavši jeho ambicím uspokojení. Toužil prý stále hrát velkou roli, rád se dal oslavovati; odtud i jeho družnost k novinářům, i silný sklon k demagogii. K představeným byl prý podezřívavý a nevráživý, domníval se — zejména za války balkánské r. 1912 —, že úmyslně dostává od hlavního štábu špatné rozkazy, aby byl kompromitován; byl proto značně nespolehlivý, poněvadž máje toto mínění, velmi často bez důvodů a o své újmě měnil rozkazy, které byly dány, za své vlastní plány. Tato okolnost je asi důvodem, proč dnes ještě názory naň se diametrálně rozcházejí: jedni cení jej jako největší vojenský talent bulharský, druzí jej plně zneuznávají. Tolik však se mu přiznává, že jako voják byl osobně chrabrý, jako velitel že měl nadání zejména pro velkorysou koncepci, že však velká nestálost vadila mu při tom v důsledném provádění plánů. (Vojenen Zurnal, ročník 33, kniha 6, listopad 1926.)

Naši vojáci zahraničního odboje, kteří měli možnost stýkat se s ním jako s velitelem III. ruské armády, vzpomínají naň rádi a zdůrazňují jeho neskrývané, uvědomělé slovanství. Jeho slovanství způsobilo také, že na sklonku své životní dráhy, když vlast jeho zapřela slovanství, stál v řadách nepřátel Bulharska, a postavení toto jistě zavinilo, že názor vojenských vrstev bulharských na jeho životní činnost nemůže býti, jak z předchozích řádek zřejmě vysvitá, dosti nestranný.

Čk.

Podplukovník intend. T. Sedláček:

Tělesový trén vyživovací služby.

(Úvaha.)

Názor na funkci, upotřebení a naložení trénů vyživovací služby vojenských těles není jasný a jednotný. Rovněž o organizaci těchto trénů (převozních kuchyní, kuchyňských a proviantních vozů) není ještě definitivně a úplně rozhodnuto. Je však nevyhnutelně nutno, aby každý vojenský útvar věděl, jakými prostředky pro vyživovací službu v poli disponuje, jak a k čemu jich má použít, co na ně naložit. Úkol a účel každého povozu trénu (jakožto organizační jednotky) musí být přesně určen a podle nosnosti vozu vymezen, jednak aby výkonný orgán věděl, co na něj naložit, jednak aby bylo možno jím správně a účelně disponovat (aby se vědělo, co na kterém voze hledat).

Otázkou organizace, jednotného vybavení a jednotného velení (disponování) pak jest, zavést i pro trénů vyživovací služby co možná zásadu jednotnou, vyhovující všem jednotkám armády, t. j. všem zbraním a službám.

Chci se v této úvaze zmínit o některých zásadách, podle kterých by bylo třeba trénů vyživovací služby vojenského tělesa organizovat a jich jednotně používat.

Na zřeteli mám trénů pěšího pluku, jejichž organizace je dosud tato:

Trén pluku (t. j. „trén vojenského tělesa“) se dělí:

1. na „bojový trén“,
2. na „tělesový trén“.

Obě skupiny trénů mají dva odřady (1. a 2. odřad).

K 1. odřadu bojového trénu patří: vozy muniční, zdravotnické, vozy s telegrafním a telefonním materiálem (t. j. trén s prostředky potřebnými k boji).

K 2. odřadu bojového trénu patří: převozné kuchyně, kuchyňské vozy, kancelářské vozy.

„Tělesový trén“ (proviantní vozy) je rozdělen na dvě skupiny (odřad odhrazující a zásobovací).

Toto pojmenování plukovních trénů vede k omylům a není snad dosti výstižné.

Pod výrazem „tělesový trén“ představuje si každý celý „trén vojenského tělesa“ a nikoliv jen část tohoto trénu (proviantní trén). Ani rozdělení „bojového trénu“ na odřady není výstižné (v pojmenování není nikterak úkol naznačen).

Doporučuji a navrhuji toto označení a pojmenování plukovních trénů:

„Tělesový trén“ (trén pluků a vojenských těles) se dělí:

1. na bojový trén (dosavadní 1. odřad bojového trénu),
2. na kuchyňský trén (dosavadní 2. odřad bojového trénu),
3. na proviantní trén (dosavadní „tělesový trén“) — (jeden odřad odhrazující, jeden odřad zásobující).

*

Organizace proviantních trénů závisí:

1. na výměře (váze) dávky pro muže a koně,
2. na stanovené výbavě těles proviantem (základní výbavou),
3. na dopravních prostředcích určených k zásobování,
4. na jednotném rozdělení zásobovací výbavy u vojenského tělesa.

Při dalším rozboru této otázky uvažuji o polní dávce (jejím složení, rozdělení a naložení) takto předpokládané:*)

Normální dávka pro muže (1 n):

80 g kávových konzerv, 300 g syrového masa, 150 g tvrdého příkrmu, 35 g mouky na zápražku, 40 g tuku, a to: 20 g tuku získaného porážkou a 20 g (tuku) vepřového sádla nebo slaniny, 5 g cibule, 20 g soli, 0,5 g koření, 1 cl octa, 2 g

*) Výměra předpokládané polní dávky:

čaje, 60 g cukru, 700 g chleba, 15 cigaret anebo 25 g dýmkového tabáku nebo tři doutníky.

Záložní dávka pro muže (1 z):

200 g sucharů, 80 g kávových konzerv a 1 masová konzerva.

Pro koně:

	n		z
	ovsa:	sena:	ovsa:
těžké	7'5	10	5
velké	5	6	3'5
malé S, M, O	3	5	2'5

Musí-li se seno dovážeti, náleží ho jen polovina dávky. Stelivová sláma se nedovází vůbec.

K 1. Pro muže:

1 n (úplná normální dávka) = 1500 g (z toho připadá na chléb 700 g, na maso a tuk 320 g),

1 z (záložní dávka) = 650 g.

Pro koně (průměrně pro normálního koně):

1 n ovsu 5'1 kg,

1 n sena 6 kg,

1 z ovsu 3'6 kg.

K 2. Základní výbava proviantem:

pro osoby: 3 n a 2 z,

pro koně: 3 n a 1 z.

K 3. a 4. Nynější rozložení výbavy:

a) u muže: chléb a kuřivo z 1 n (= 720 g) (v mošně na chléb, u jezdce v torbě na sedle, u vozky na voze),

b) u jezdeckého koně: 1 z (ovsa = 3'5) — (v torbě na sedle),

c) u tažného koně: 1 n a 1 z (krmiva) — (na voze),

d) u soumara: 1 n a 1 z (krmiva) — (na soumarském sedle),

e) na převozně kuchyní (varnici): 1 n (pro mužstvo bez chleba a kuřiva),

f) na kuchyňských vozech: 2 z (pro mužstvo), 1 n (pro mužstvo zbytek dávky, která je na kuchyni, pro jezdecké koně krmivo),

g) na proviantních vozech: 2 n (potravin a krmiva pro celou setninu).

*

Všimněme si blíže nákladu a úkolu kuchyňského a proviantního vozu.

Kuchyňský vůz u pěší rot (1 vůz) veze:

2 z pro celou rotu (= 200 m)	260 kg,
1 n pro jezdecké koně (1 kůň)	11 „
zavazadla gázistů asi	100 „
zásoba oděvů	40 „
proviant pro vlastní potah	30 „
kancelář rot a různé jiné potřeby asi	50 „
celkem (okrouhle)	490 kg.

Kuchyňský vůz je vlastně jediný povoz proviantního důstojníka, který vedle kuchyně bude k jeho dispozici ještě pro různé jiné proviantní služby.

Proviantní vozy dovážejí zásoby z proviantní stanice a budou větším dílem mimo oblast vojenského tělesa (na pochodu).

Kuchyňský vůz bude musit někdy, bude-li toho třeba, přijmouti ještě náklad proviantního vozu, čímž mu přibude (bez masa) 300 kg (celkem náklad 800 kg).

Bylo by proto účelné, aby byl náklad kuchyňského vozu co možná snížen. Doporučoval bych naložení na kuchyňský vůz jen 1 z. (Druhou 1 z nechat u trénu divise).

Pro jezdecké eskadrony by byly nutné dva kuchyňské vozy, neboť jejich normální náklad činí asi 15 q. Tyto vozy by však již nemohly přijmouti náklad z proviantních vozů.

Proviantní vůz slouží k dovážení 1 n dávky z proviantní stanice. Celý náklad proviantního vozu (s masem a polovicí sena, neboť nutno počítati s nejnepříznivějšími poměry) činí u pěší rot 480 kg.

Každé těleso má dvě soupravy proviantních vozů, aby se při dovozu potravin (1 n dávky) střídaly a aby v dovozu proviantu nenastaly mezery.

Bude tudíž střídavě vždy jeden odřad proviantních vozů zásoby vydávati a druhý odbíratí. U vojskového tělesa (v plukovním trénu) bude jen jeden odřad plný. Oba odřady plné mohou býti u tělesa jen ve zvlášť výhodných případech, s kterými nelze v zásadě počítati.

Tento zvláštní případ by nastal, na př. kdyby v jednom dni proviantní vůz své zásoby odevzdal převozně kuchyni (nebo přechodně na kuchyňský vůz, neboť kuchyně se vyprázdní teprve večer), zajel na proviantní stanici, tam odebral novou dávku a vrátil se zase týž den s nákladem k tělesu zpět. Takový případ je možný toliko při ustálené frontě (když můžeme zásoby proviantním vozem dovezené ihned ráno prostě na místě potřeby složit) na maximální vzdálenost od proviantní stanice 15 km; avšak nelze si jej téměř mysliti při pochodu, kdy odevzdání zásob je závislé na vyprázdnění kuchyně.

Protože základní výbavu má býti to množství proviantu, které vojskové těleso (vyšší jednotka) musí (a také podle vybavování trémem může) u sebe vždy jako nutné minimum míti, doporučuji stanoviti základní výbavu zásadně takto:

1. u vojskového tělesa:

pro muže i koně

1 n

1 z

(1 n na převozně kuchyni, u muže, na povoze jako dosud,

1 n na jednom odřadu proviantních vozů,

1 z na kuchyňském voze, u koně jako dosud);

2. u vyšší jednotky (u hospodářského ústavu nebo na vozatajské dopravní koloně):*)

1 n pro muže (místo chleba mouku a sůl) a koně (bez sena),

1 z (pro muže).

*

Tímto návrhem se nesnižuje zamýšlená výbava, nýbrž dostává se jí jen poněkud jiné formy, a to formy, kterou lze vždy (i v nepříznivých poměrech) provéstí. Rozumí se samo sebou, že zůstává povinností vyššího velitelství udržovati u vojskových těles v mezích dovoleného nákladu proviantních a kuchyňských vozů — zásoby co možná největší. Základní výbava musí však býti to minimum, které vojskové těleso vždy musí míti.

Mluví-li se o dotaci proviantem, nutno zásadně a jednotně uvažovati o stavu proviantu určitého dne večer (kdy byla již denní dávka spotřebována a dávka dodaná na druhý den jest ještě nedotčena).

Předeslaným návrhem se přesně stanoví též určitá dotace hospodářského ústavu — eventuálně nákladu jedné dopravní vozatajské kolony, která se v zásadě dává k dispozici službě intendantů. Normální dávka kolony jednak zvětšuje dotaci o 1 n vyšší jednotky, jednak znamená vždy pohotovou zálohu, kdyby se dovoz proviantu vlakem nenadále zpozdil, nebo vůbec nepřišel. Tím, že tato vozatajská kolona jede neustále v trénu vyšší jednotky, stává se její náklad všem tělesům snadno dosažitelným.

V návrhu se ponechává u vojskového tělesa jen jedna z dávek; druhá z dávek (pro muže) se zařazuje do vozatajské dopravní kolony. Tím se snižuje náklad kuchyňského vozu tělesa o 1 z, což je velmi důležité. Uvážíme-li, že doplnění spotřebované z dávky (neb její části) z vozatajské dopravní kolony je snadné a lze je v krátké době (vždy v jednom dni) provéstí, není tím dosavadní proviantní pohotovost nikterak ohrožena.

*

Podle zásad předem vytyčených by bylo třeba nyní zjistiti u každé zbraně přesný náklad a nutný počet vozů na proviant. Naprostá jasnost v této věci je velmi důležitá a naléhavá.

Při výpočtu musíme zásadně uvažovati o nepříznivých případech (na př. musíme při stanovení počtu proviantních vozů počítati s dovozem celé dávky a s polovinou sena).

Již při hrubém rozpočtu shledáme, že počet proviantních a kuchyňských vozů u pěchoty vyhovuje, ale u jiných zbraní nikoliv. U jezdeckta na př. pro jednu eskadronu nutno míti nejméně dva kuchyňské vozy (pro maximální náklad asi 15 q) a dvě soupravy po dvou proviantních vozech (neboť 1 n pro eskadronu činí asi 13 q) atd.

U dělostřelectva zase běží o to, zda a kde se uloží zásoby, které si zásadně má véztí sám potah (1 n a 1 z krmiva, chleba a kuřivo pro mužstvo), což činí

*) Tato kolona by se mohla nazývati „vozatajská proviantní kolona“.

pro kolesnu děla a muničního vozu maximálně asi 95 kg, neboť i tyto — jakožto bojové jednotky — nesmějí býti neustále závislé na kuchyňském trénu.

*

Při této příležitosti zmíním se o použití proviantních vozů v svazku vyšší jednotky (brigády, divise).

Počet proviantních vozů jest organizačně stanoven podle setnin, (rot, baterií, eskadron). A tu převládá dvoji názor, buď že proviantní vozy patří setninám a starají se jen o příslušné setniny, nebo že jsou to dopravní prostředky vyšší jednotky (divise, brigády), neboť tato s nimi disponuje, určujíc místo jich naplnění, rozdělení a srazu, a že pak nejsou odřady proviantních vozů nic jiného než „dopravní kolony naložené podle oddílů“.

I této nejasnosti nutno učiniti přítrž, neboť ani jeden, ani druhý názor nepovažuji za správný. Proviantní vůz odbírá proviant potřebný pro svou jednotku. Zaopatří-li jednotka část své náležitosti na místě, doveze proviantní vůz jen zbytek. Kdyby si každá setnina dovážela jen zbytek sama, nebylo by nákladu vozu využito (na př. projždělo by zbytečně mnoho nevyužitých povozů k místu odběru. Odběr musí proto regulovati vojskové těleso (proviantní pluku, samostatného oddílu).

Odběr z proviantní stanice reguluje vojskové těleso (nebo samostatný útvar). Na proviantní stanici se odešle co možná nejmenší počet vozů (podle nákladu). Zbytku proviantních vozů se použije pro vnitřní vyživovací službu u vlastního tělesa. Na př. k rozvezení masa z automobilní čety jatek k rotám, rozvázení a dovážení sena a nakoupených potravin a p. Nelze však předem a zásadně stanoviti, jak a k čemu má vojskové těleso takto eventuálně „vyšetřených“ povozů využito (na př. stanoviti, že tři proviantní vozy dovážejí maso praporům, neboť třeba žádné vozy nezbudou a p.), a bylo by tuto otázku přenechatí iniciativě a dispošici proviantního toho neb onoho tělesa, který podle okolností provede dovoz zásob vlastními dopravními prostředky.

Tím, že vyšší velitelství určuje proviantním vozům dobu a místo odběru, rozjezdu a srazu, nedisponuje proviantními vozy, nýbrž pro jednotnost a soulad funkcí proviantních vozů jen reguluje.

*

Odběr u proviantní stanice se neprovádí podle setnin, nýbrž podle dispošicích jednotek vyššího velitelství, t. j. podle praporů pěchoty, dělostřeleckých oddílů, jezdeckých korouhví, samostatných jednotek, útvarů a ústavů.

Rozdělení na setniny (kuchyně, varnice) provádí příslušný proviantní (orgán).

Odběr podle vojskových těles by měl za následek, že by se musily potraviny za pochodu (nebo za nepříznivých poměrů) dvakrát rozdělovat a eventuálně překládat (jednou — podle ubytování — na oddíly, po druhé z oddílů na setniny, což by znamenalo značné zdržování, práci a nové vyúčtování).

Je na bledni, že se otázka „vyúčtování“ musí přizpůsobiti poměrům diktovaným okolnostmi.

Při uvedených zásadách musí býti způsob odběru, dovozu, rozdělení zásob tak ohebný a pružný, aby se mohl vpraviti do všech nejrozmanitějších poměrů polní služby. Nesmí ustátnouti na nějaké neohybné šabloně nebo nepružném systému.

Tak na př. možno si v mnoha eventualitách zásobovacích způsobů zcela dobře představit, že do automatického proudu výživy bude vsunuta činnost hospodářského útvaru se speditérskou povinností dovážeti zásoby automobily (nebo jinými rychlými dopravními prostředky) ze zásobovacího nádraží až k pluku, kde čekají proviantní vozy k rozvezení zásob k setninám.

*

Přednesl jsem své názory a návrhy o trénech vyživovací služby podle zásad nynější organizace, jednak abych vznil zájem o tuto důležitou a naléhavou otázku, jednak abych obě podrobil odborné úvaze a kritice důstojníků v tomto oboru zkušených.

Budu velmi povděčen za oznámení názorů, kritiky a návrhů v této věci (na adresu „Vojenská intendantní škola“, Praha IV, Ernestinum). Až bude rozhodnuto o uvedených zásadách, hodlám přikročiti k řešení „výživy proviantních trénu“. I tu by bylo účelné použití námětů a návrhů zkušených odborníků.

Výcvik v japonské pěchotě.

Měsíčník americké pěchoty Infantry Journal z března 1926 přináší obsáhlý a zajímavý článek o výcviku v japonské pěchotě, jehož větší část je věnována výcviku v zacházení s bodákem. Tuto okolnost lze přičísti mimořádnému významu, který je této zbraní v japonské pěchotě přikládán. Předpis praví doslova:

„Duch japonské armády je duchem zteči a nejdůležitější zbraní zteči jest bodák. Aby nabyl zběhlosti v jeho používání, musí býti voják důvěřivý, zručný a nebojácný. Musí mít naprostou důvěru v svou zbraň a v sebe sama. Této důvěry možno dosáhnouti toliko trvalým výcvikem a zkušeností a pěstováním „ducha bodáku“.

Hlavním cílem útoku bodákem je břicho nepřítelovo jako nejsnadněji dosažitelný a nejsnadněji proniknutelný cíl vedle hrdla. Obě rány mohou býti smrtelné. Proto si počíná voják dobře, udeří-li na svého nepřítele s největší prudkostí a s valným výkřikem, aby oslabil jeho ducha. Obvykle bývá první úder úspěšný. Není-li, udeří po druhé z druhé strany nepřítele, a to ihned, aby nebyl ztracen čas šermováním. Voják, který rychle ovládá bodák a rány jim opakuje, je mužem, který zvítězí v bodákovém souboji. Chladná ocel byla od nepamětné doby zbraní japonského vojáka. Její pomocí a jedině jí uchránil naši zemi; ona jej činí slavně pověstným jako nejlepšího bojovníka.

Nikdy nebude vynalezen stroj, který by odolal bodáku vedenému odvážně a chytré lidským mozkiem a lidskou rukou. Nechte nepříteli důvěru v jeho stroje. Nemůže nikdy vymyslet stroj, který by přemohl japonského pěšáka a jeho bodák. Ovládejte bodák, jako vaši otcové ovládali své meče, a spolehněte naň, jako oni spolehnuli na meče. Stroje a všechny mechanické válečné potřeby mohou bít a mučit japonského vojáka, mohou naplnit zemi potoky krve a hrůzou, mohou rozdrtit přední řady; avšak ke konci vždy se dostane do boje muž proti muži. Pak se stane bodák silným a jeho duch bude duchem vítěze.

Nepřítel může nás vytlačit z posic, aby získal území; jeho dělostřelectvo, plyný a letecké eskadry mohou připravit cestu pro jeho pěchotu, ale konečně rozhodnutí musí vidět jen v útoku, při němž narazí jeho pěchota na naše bodáky. Naše území musíme držet bodáky, chce-li nám je nepřítel bodákem odnít. Nemůžeme čekat, až nepřítel vnikne do našeho zákopu; musíme se mu postaviti na odpor dříve, než ho dosáhne. A ve vhodnou chvíli přijde rozkaz k odrazení jeho útoku útokem prvním, odhodlanějším, jistějším a nebojácnějším. Japonský voják bude zřídka kdy stát v obraně, poněvadž poznal, že jedině útok přináší vítězství a že duch útoku bude ovládat všechny záměry armády. Vrchní velitel použije všech ostatních zbraní k podpoře bodákového mužstva. Jež je základnou všech jeho podniků. A nepřítel nezvrátí naše úmysly, nepřemůže-li naši pěchotu a její bodáky: my pak můžeme nepřítele porazit jen nebojácným použitím této zbraně. Na výsledku jeho rozhodujícího útoku závisí štěstí všech. Vítězili on, vítězí armáda: klesne-li, je vše ztraceno, neboť všechny ostatní zbraně dohromady nezachrání porážku dne, je-li „bodákové mužstvo“ poraženo.

Jak je tento předpis suggestivní, tak je výcvik sám houževnatý a dokonalý. V něm soustřeďuje Japonec veškeru svou lásku k národu a odhodlanost k ochraně státních zájmů.

Některé způsoby výcviku v zacházení s bodákem jsou vskutku jedinečné povahy. Při obraně zákopů bodákem postupuje mužstvo takto: V zákopu hlubokém 12 stop (necelé 4 metry) a širokém 8 stop jeden voják se ohne, druhý bojovník skočí mu na záda a vyleze nahoru se svou puškou, kterou nepouští z ruky. Jiný způsob výcviku je útok proti zákopům chráněným pásmem ostnatého drátu (do hloubky 5 stop). První hlouček mužstva dosáhne drátu (asi tři stopy vysokého) a sehně se nad ním, jejich spolubojovníci skočí jim na záda a vrhnou se co možná nejdále dopředu do drátů a počnou je vytrhávat ze země a dopředu odvíjet, až je odklidí. K tomuto cvičení se užívá hladkého drátu. Nemá-li pěchota před postupem dělostřeleckou přípravu, postupuje takto: První muž, který se dostane k drátům, položí pušku na drát před sebe a ohne se. Jej stihnuvší spolubojovník vyleze po jeho zádech k pušce a odtud dále do drátů. Tento způsob, zdá se, zmenšuje přestávky v postupu probíjením se prvními částmi drátěné překážky.

Instruktoři bodákového výcviku těší se zvláštní úctě a pozornosti jak u důstojníků, tak i u mužstva. V některých případech zaměstnává pluk pro tento výcvik občanskou osobu, neb odborného učitele šermu šavli a bodákem, kteří dohlížejí na zdokonalení techniky šermu.

Při nástupu záložníků odevzdá velitel pluku osobně každému z nich pušku s nasazeným bodákem a připomene mu, „aby jej chránil a udržoval neposkvrněným jako svou duši“ a snažil se dosáhnouti znovu mistrovství bodáku, jež dosáhl před lety přísným výcvikem.

I při třináctidenním cvičení mládeže v letním období je výcviku v boji muže proti muži věnována zvláštní péče (dvě hodiny denně, z toho půl hodiny útoku bodákem).

Cvičení ve střelbě je dokonalé a účelné, a to v palbě hromadné. V tomto druhu palby je výsledek velmi dobrý, kdežto jednotlivý vojin nestřílí tak přesně. Dostřel (asi 300 yardů) je stanoven od oka pozorováním a pomocí mapky, Zastřelovacích nábojů se patrně neužívá. Poddůstojníci jsou podrobeni pečlivému výcviku a dosahují obdivuhodné zručnosti v odhadování vzdálenosti dostřelu od oka. Zároveň dovedou si dobře poradit při náhlém objevení se cílů ve tmě a mlze. Zručnost v zasahování pohyblivých cílů jest velmi velká a japonští důstojníci tvrdí, že výcvik ve střelbě směřuje právě k dosažení této zručnosti a nikoli k jemné přesnosti střelby do řady terčů.

Zajišťování v japonské armádě bylo upraveno v přesnou nauku, pro níž žádná podrobnost není tak malá, aby mohla být přehlédnuta nebo podceňována při výcviku instruktorů i žáků.

Hlídky slídí před linií nebo pod křídly útočných čet, avšak zdá se, že jich nebývá používáno, když některá rota má napadnouti nepřátelský operný bod z boku. Japonci tvrdí, že užitím hlídek při této operaci spíše prozradí vlastní pohyb nepříteli a že budou raději postupovati bez zajišťovací ochrany, než aby ztratili příležitost k jeho překvapení.

Každá hlídka má s sebou zelenou maskovací síť, kterou vyplní travou nebo větvemi stromů nebo keřů. Tato maska je chrání před pozorováním z kteréhokoli směru, hlavně v lesnatém nebo travnatém území, kdy se často přiblíží k nepříteli až na třicet yardů, aniž byly pozorovány.

K vedení hlídek určují Japonci se zálibou důstojníky; proto plná polovina bojových hlídek a nejméně jedna třetina zajišťovacích hlídek je vedena důstojníky.

Bolestnou stránkou pro japonského pěšáka jsou b o t y. Japonci, zvyklí po staletí volnosti nohou, trpí nemotornými, velmi tvrdými a nepoddajnými botami. Málokdy se stane, aby se vojin vrátil z pochodu bez odřených malíčků a pat a bolestivých puchýřů. Proto vkládají Japonci před pochodem do svých tureb jeden nebo dva páry slaměných sandálů (warsji), a jakmile se na nohou objeví puchýře, sejmou při nejbližší zastávce nepohodlné boty a pokračují v pochodu v obuvi, které po staletí navykli. Tuto výměnu provedli japonští vojáci častokrát za rusko-japonské a čínsko-japonské války a učiní tak jistě i při další příležitosti k velkým pochodům. Systém zastávek je tento: 15 minut odpočinku po prvních 50 minutách pochodu a 10 minut odpočinku za každou další hodinu. Za cvičného pochodu nedrží japonští vojini krok a také pušky mohou nésti, jak se jim hodí. Ruch je určen před zahájením pochodu a není pak nikdy změněn. Při pochodu jde velitel obvykle za svou jednotkou a jednotku vede některý z mladších důstojníků.

Japonští vojini řídí se přesně zdravotními zásadami. Baráky jsou udržovány dosti v čistotě a příkrývky s ložním prádlem jsou denně větrány. Zvláštní péče je věnována nohám. Punčochy jsou vyměňovány podle možnosti dvakrát denně. Všechno mužstvo se koupe denně v létě i v zimě, udržuje prádlo v čistotě a mění je jednou denně nebo ob den.

Obzvláště pečlivě mění Japonci boty a oděv, když zmokli. Zdá se, že mají velký strach před zvlhnutím prsou a břicha, protože se všemožně snaží zachovati tyto části těla dokonale suché.

Velitel roty prohlíží denně kuchaře, mají-li čisté ruce a nehty a udržují-li svůj oděv v čistotě.

Japonské vojsko je dokonale vycvičeno v p r v n í p o m o c i. Zná přesně různá místa lidského těla, kde blízko pod jeho povrchem vedou arterie, dovede různým způsobem zastavit silné krvácení (svěradla), umí zacházeti s vykloubeninami a zlomeninami kostí a zná protijedy k potření účinků různých jedů. Všechno mužstvo dovede dokonale olvazovati rány a chrániti je před znečištěním.

V poli a na pochodu skládá se strava japonského vojína ze 7 dávek rýže a 3 dávek pšenice. Obě se smíchá, vaří ve velkých kotlech a mužstvu vydává třikrát denně. Této dávce se říká „shichi bu na san“ a je hlavním jídlem v barácích. Chléb se vydává mužstvu jednou týdně, nezávazně. Celkem má mužstvo malý zájem o tento druh stravy. Denní dávka pro japonského vojáka stojí asi 12 zlatých centů. K jídlu pijí Japonci jen teplou vodu. Jídlo se podává hromadně pro celý oddíl v jídelnách, do nichž společně přicházejí a společně vycházejí.

RŮZNÉ

Úprava novodobých silnic a podkování koní. V čísle 24 „Zpráv veřejné služby technické“ v „Hlídce silniční“ upozornil ministerský rada Ing. J. Svoboda na to, že do dohledné doby má být započato se zlepšením vozovky hlavních veřejných silnic. Poněvadž pak u nás je ještě značnou měrou užíváno tažných koní k dopravě osob a nákladů, bude třeba, aby povolání činitelů vyřešili účelný způsob podkování koní, který by neporušoval nákladné novodobé vozovky o hladkém povrchu (asfaltové, betonové nebo dehtované). V cizině užívá se bez závad plochých podkov bez ozubů (vyjma v době náledí), kdežto u nás jsou to šroubové ozuby podkov a výstupek vpředu podkovy, které působí zhoubně na vozovky. Tato otázka po zvěrolékařské i hospodářské stránce je též objasněna v knize přednosti podkovářského ústavu na vysoké škole zvěrolékařské v Brně, prof. dra A. Hansliana „Návrh nového způsobu podkování koní vojenských“, ve které je doporučována pro koně táhnoucí lehká břemena podkova bez ozubů a pro dopravu těžkých břemen podkova bez předního ozubu, tedy jen s ozuby zadními. Bylo by záhodno vyzkoušení navržené zlepšené podkování a osvědčili se, zavést nové podkování koní.

Jugoslavie.

V Niši byl zřízen nový pěší pluk o 2 praporech a označen byl č. 52. Pluk je podřízen šumadijské divisi, která má nyní 4 pluky. Chý.

Francie.

Školství. Ministr války před nedávnem rozhodl, že nejvyšší počet žáků Polytechnické školy v r. 1927 nesmí přesahovati počet 225 (I. d. D.). Do pěchotní školy v Saint Cyru bude přijato asi 300 žáků.

Přemístění „Vagonu“, v němž bylo ujednáno příměří r. 1918. Francouzská vláda schválila přemístění železničního vozu, v němž bylo v r. 1918 uzavřeno příměří a jenž byl až dosud nevhodně umístěn na nádvoří Domu Invalidů v Paříži; postaven bude na místě zvaném „Křížovatka příměří“ u Compiègne. Pro vůz bude v těchto místech zřízen hangar, v němž bude upraven zázemí i byt strážcův. Vůz sám bude opraven a učiněn veřejností přístupným. Větší částku nákladu na přemístění věnoval nejmenovaný americký mecenáš. Chý.

Podle nařízení, které v listopadu 1926 vydalo ministerstvo války, budou

pobočníci velitelů útvarů, důstojníci náhradních těles a mobilizační důstojníci povinně podrobeni výcviku i psaní na stroji, aby mohli psát důvěrné a tajné spisy. I ostatní důstojníci mohou být tomuto výcviku podrobeni, uzná-li to velitel útvaru za vhodné. (F. M.) — Vojenská správa připravuje pilně opatření, která odpovídají již nové organizaci armády. Prozatím chce zříditi pokusná mobilizační ústředí dělostřelctva ve Vincennes, Douci a Vannes. Na počátku tohoto roku bude zřízeno asi 20 mobilizačních ústředí. Do 1. února budou zřízena v Metách, Chambéry, Bruyères, Dôle a Antiles. Pro vedení těchto středisk jsou hledáni dobrovolně se hlásící podplukovníci a velitelé praporů. Chý.

Rusko.

Ruské vojenské akademii byly přiděleny tyto kursy: a) Správní. Trvá 3 roky a je určen k výcviku indendantů a komisařů. Tyto kursy navštěvují také důstojníci generálního štábu. b) Orientální oddělení. Trvá 2 roky a je určeno pro důstojníky generálního štábu, diplomaty a funkcionáře ve východních územích. Předměty jsou: vojenský zeměpis, dějiny a zákony východních zemí, politické dějiny Ruska a východní Evropy, národohospodářství, mezinárodní obchodní, občanské, trestní a konsulární právo. Z řečí jsou povinné angličtina a francouzština, turčtina, arabština, perština, japonština a čínština podle výběru. K studiu země, jejíž řeč si posluchač zvolil, poskytuje se žactvu jednoroční dovolená. c) Kurs vyšší vojenské vědy pro prohloubení vojenských vědomostí velitelů brigád, divisi a sborů. Trvá 30 týdnů. d) Politické kursy: Trvají rok. Určeny jsou pro vojenské vzdělané komisaře. Předměty jsou: Válečná technika, taktika, strategie, voj. dějiny, správa, politická práce, národohospodářství, revoluce a komunismus. 85% z posluchačstva jsou dělníci a sedláci. Výsledek z vojenského hlediska není valný, poněvadž největší důraz klade se na politické smýšlení. (France militaire.)

Anglie.

Kursy pro vojenské řemeslníky. Anglická armáda, aby si zajistila řemeslnický dorost, pečuje o jeho odborný výcvik. Hoši ve věku 14—15 let, kteří chtějí později sloužiti u některého technického útvaru, mohou se bezplatně vyučiti odborným řemeslům, jako: zá-

mečnictví, kovářství, truhlářství, montérství, výroba nástrojů a radiotelegrafie. Před přijetím do kursů musejí uchazeči složit zkoušku z počtů. Učební doba je tříletá. Po jejím ukončení jsou zapsáni v záznam pro dvanáctiletou služební dobu, kterou nastoupí v 17. roce. Celková služební doba však je 15—16 let. Žáci nejsou odkázáni na podporu rodičů. Vojenská správa přiznává jim týdenní odměnu ve výši 7—12 sh a 13 penny.

Zaopatřování vojinů. V roce 1925 zajistila Anglie pevné zaměstnání 9.767 z armády propuštěným vojinům. Chý.

Italie.

„La Tribuna“ ze 17. X. 1926 přináší několik zajímavých dat o fašistické straně v Itálii. Ve straně je organizováno asi 1.500.000 členů, v čemž nejsou zahrnuty masy členů z odborových organizací. Stranu tvoří 9.472 svazů s 938.000 muži, 1185 ženských skupin s 53.400 členy, 4390 skupin mládeže (Avanguardia, 14—18 let) s 211.200 členy a 4058 skupin mládeže (Ballila, 8 až 14 let) a mladých Italek s asi 270.000 členy. Nejsilnější svazy jsou v provincii Cremona (110.800 členů), Milán (31.500), Řím (31.300), Latium a Sabina (31.200). Fašistická milice je rozdělena v 15 obvodů, jímž velí generálové. Velitelství obvodů jsou: v Adriatico, Bari, Cagliari, Castellamare, Bologna, Florencii, Janově, Neapoli, Římě, Palermu, Veroně, Benátkách, Terstu, Turinu a v Miláně. Kalabrie má zvláštní obvod. —ý—

Rumunsko.

Ministerská rada se usnesla na tom, že nové rumunské válečné loďstvo bude mít 4 křižníky, 24 podmorských člunů, 24 malých hlídkových lodí a 2 lodi pro válečné hydroaviony. Toto loďstvo má chránit rumunské zájmy na dolním Dunaji a na Černém moři. Chý.

Dánsko.

Dánsko má rámcovou armádu s všeobecnou brannou povinností a s krátkou pěti až čtrnáctiměsíční služební dobou. V míru má armáda 3 divise, ve válce 120.000 mužů, vyzbrojených všemi nejmodernějšími zbraněmi. Mimo to má Dánsko dobře organizované a státem podporované dobrovolné oddíly, které těší se značné účasti občanstva. Námořnictvo má 140 důstojníků a 4000 mužů. Chý.

Španělsko.

Občanská garda. Podobnou organizaci vojenské policie, jakou má Itálie ve svých „Carabinieri“, má Španělsko v Guardia Civil. Ze španělského „Diario“ dovidáme se několik úředních dat o této organizaci. Sbory občanské gar-

dy skládají se z pěchoty a jezdecka. Dnešní její stav činí 1.245 důstojníků, 22.224 ostatních hodností a 5.557 koní. Na tuto armádu může být Španělsko právem hrdé. Je dobře placena, dobře odívána, je vždy na stráži a při každé příležitosti co nejlépe. Cestujícím do Španělska skýtá pomoc a ochranu, zaručující bezpečnost. Náklad s udržováním této organizace hradí ministerstvo vnitra. Ve všech ostatních otázkách organizace personálu, výzbroje a kázně podléhá ministru války. Je rozdělena na 28 tercios čili pluků se sídlem v důležitých provinciích a je pokládána za pomocnou část armády. Pluky jsou rozděleny v prapory, vedené podplukovníky. Stráž doplňuje se jednak dobrovolnými odvody, jednak z vojinů propuštěných z činné služby pozemní armády nebo loďstva; poddůstojníci mají přednost. Důstojníci jsou bývalí příslušníci aktivní armády, z níž jsou na žádost překládáni k občanské gardě.

Velitelem gardy je generálporučík, kterému je přidělen generálmajor a čtyři brigádní generálové. Pěší část gardy čítá dnes 21.000 mužů, jezdecko 5.200 (J. J. 1926.)

Letectvo ve Spojených státech amerických.

V rozpočtu Spojených států na rok 1926-1927 je vojenské letectvo dotováno částkou 15.257.000 dolarů; z toho jest určeno 6.750.000 dolarů na nákup nového materiálu. Mimo tyto částky bude možno pro letectvo užití další 3 milióny dolarů, povolí-li je kongres. — Námořní letectvo je dotováno 22.296.000 dolarů; z toho připadá 12.362.000 na nákup nového materiálu. Mimo tyto částky může kongres povolit ještě další 4 milióny dolarů. Pro konstrukce nových vojenských a námořních letadel byl přijat pětiletý program, který má být uskutečněn do 30. června r. 1931. Po provedení tohoto programu bude mít loďstvo 1000 letadel (hydroavionů), z nichž asi 300 bude na volném moři a 200 určeno pro ochranu pobřeží. Mimo to mají být zřízeny 2 vzducholodi o 6.000.000 kubických stopách a 1 vzducholod o 200.000 kubických stopách s kovovým obalem. Celkový program pro letectvo činí 1.014 strojů za cenu 85.078.750 dolarů (ročně 17.476.250 dol.) a pro vzducholodstvo 8.300.000 dolarů. Až bude tento program uskutečněn, bude mít armáda Spojených států amerických i s letadly dříve zhotovenými 1.800 strojů. (F. M.) Chý.

Rakousko.

Rozpočet rakouské vojenské správy na rok 1927 činí 79.750.000 šilinků (1/2 státního rozpočtu).

Chý.

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revue française.*

Revue d'Infanterie.

Prosinec 1926.

Lugand: **Studie o bojích v Maroku.** Operace provedené r. 1926. (Pokračování.)

Audet: **Poznámky o terénu pro velitelství praporu.** Defensiva. Palebná přehrada. Soustava palebná. Přední hlídky a záloha. Rozkazy.

Leden 1927.

Ducornez: **Palebná síla pěchoty.**
Béranguier: **Výcvik a výchova pěchoty.** Výcvik nováčků a jeho program. Rota střelecká a kulometná. Program výcviku starších vojáků. Střelba zápalkami a výchova tělesná. Výcvik specialistů. Výcvik posílů. Výcvik analfabetů. Řízení a kontrola výcviku.

Audet: **Poznámky o terénu pro velitelství praporu.** Přibližování. Dotyk

a zahájení boje. Praktické příklady s náčrtý.

Revue d'Etudes Militaires.

č. 18. (1. ledna 1927).

Pierre Bruneau: **Letecká politika hlavních velmocí.** Studie politická, strategická a národohospodářská.
— Mezinárodní letecká politika obchodní. Rád politický, právní a obchodní. Letecká služba poštovní. Letectvo obchodní a válka letecká. Letecká politika francouzská, anglická, německá, italská, ruská, Spojených států (organizace, bezpečnost, letectvo vojenské, pozemní, námořní, koloniální, spojení s ostatními státy).

Anonym: **Otázka daňová.** Hledisko finanční, sociální a politické, národohospodářské a právní.

b) *Revue belge.*

Bulletin belge des Sciences Militaires

Prosinec 1926.

Merzbach a Herbiet: **Pravda o obraně Namuru.**

Barthelemy: **Problém ostrahy.**

Janssens: **Bojová družstva a seškupení bojová.**

Beretzze-Collet: **Doktriny o užití dělostřelectva.** Pochod přibližovací (Německo, Francie, Anglie, Belgie).

Dequent: **Význam stálého opevnění.** Obranná soustava belgická r. 1914. Význam pevností francouzských 1914 a jejich úkol za světové války. Wf.

c) *Revue suisse.*

Revue militaire suisse.

Prosinec 1926.

Dubois: **Francouzské kulometní prapory.** Podmínky jejich užití. Palebný plán, zastírání. Hloubka posíle odporu. Soustava pozorovací. Síť komunikací. Užití taktické. Cíle. Závěr.

Anderegg: **Způsoby defenzivní strategie.**

Anonym: **Reforma předvojenského výcviku.** Organizace. Programy kursů.

Mocetti: **Poznámky o nové italské vojenské organizaci.** Wf.

Allgemeine schweizerische Militärzeitung.

Roč. LXXII. (1926), č. 1.

Redakční „Neujahrsbetrachtung“ přináší zajímavý a pro dnešní poměry příznačný úvodní článek, charakterisující poválečný problém udržování ozbrojené moci. Podobně jako v ostatních

evropských státech, vyskytují se i ve Švýcarech při projednávání budgetních otázek před parlamentním forem ostré námitky proti nákladu na obranný systém a hlasy politických stran, zejména socialistických, vyznívají pro zredukování branné moci.

Avšak proti idealistickým pacifistům, věřícím v trvalé odzbrojení a definitivní zamezení budoucích válek, i proti zásadním odpůrcům militarismu zdůrazňuje švýcarská vojenská správa nutnost permanentního a intaktního obranného kádru, a považuje odpůrce nynějšího systému miličního přímo za nepřátele státu a armády.

„Unsere verstärkte Kavallerie-Brigade“. Přednáška plk. Schué při schůzi důstojníků jezdeckva.

Úvahy, týkající se sice speciálně švýcarské jezdecké brigády, ale poučné i pro organizaci a taktické použití našeho jezdeckva. Účelem nové švýcarské organizace jezdeckva jest, aby ho mohlo

býti s úspěchem použito k modernímu způsobu boje. Válečné zkušenosti ukázaly nepraktičnost této zbraně v jejím předválečném, jednostranném použití: dnešní poměry vyžadují, aby jezdecktvo nepřestávalo toliko na pohybu, nýbrž aby mohlo činně zasahovati do boje i samostatně.

Pro toto nové, rozsáhlé pole působnosti je švýcarská jezdecká brigáda organizačně pronikavě měněna, vlastně doplňována. Přednášející to definuje takto:

Početní stav každé eskadrony nutno zesíliti ze 110 na 140 karabiníků.

Jezdecké brigádě třeba přiděliti cyklistický peloton o třech rotách, jež by byly vyzbrojeny určitým počtem kulometů.

Brigádě nutno přiděliti samostatnou kolonu o 7 motorových vozech (nákladních automobilech) pro dopravu střeliva, ručních granátů, ostatného drátu, signalizačních pomůcek atd.

Početní stav štábu brigády a zvědných, resp. spojovacích oddílů nutno zesíliti.

Přednášející uvádí řadu příkladů taktického použití a vedení takto nové organizované jezdecké brigády.

„Encore la question du sous-officier.“ Od majora Monoda.

Důležitost výcviku poddůstojníka švýc. armády jest podle autorova názoru nesmírně zvýšena tím okamžikem, kdy se do armády zavádějí automatické zbraně, hlavně lehký kulomet. Od té chvíle přestává býti dosavadní velitel čety jediným samostatným činitelem, jenž zahajuje palbu v celé četě, přesvědčiv se o správném pochopení a zamíření na označený cíl: Iniciativa boje přechází do rukou poddůstojníků, kteří disponují kulomety a vytvářejí tím samostatné iniciativní skupiny.

Pro tento úkol však nepokládá autor dosavadní výcvik poddůstojníka za systémem miliciího za postačitelny, ani u permanentních armád není mnohdy poddůstojník s to, aby si osvojil všechny vědomosti technické a taktické, tím méně může toho dosáhnouti poddůstojník švýcarské armády, jehož instrukční doba je mnohem kratší. Autor upozorňuje na důležitost této otázky a uvádí jako vzor pro studium reorganizace domácní armády požadavky, jež klade na své poddůstojníky armáda francouzská.

„Zur Einführung des leichten Maschinengewehres.“ Od pplk. Hauswirtha.

(Vyzvání k diskusi o organizaci a taktickém použití pěchoty po zavedení nového vzoru lehkého kulometu. Viz podrobný referát o článku kapitána Dánikra o téže věci v čís. 2.)

„Wo es uns fehlt.“ Od majora gen. št. Fricka.

(Kritika vystupování a mimoslužebního chování, jakož i vojenské výchovy záložníků, obsahující poučení, aby důstojníci a poddůstojníci postupovali vůči nim se stejnou rigorózností a energií jako vůči aktivnímu mužstvu.)

„Zur Frage des Unteroffiziersersatzes.“ Kpt. Oskar Frey.

Podobně jako u nás jeví se i ve švýcarské pěchotě nedostatek poddůstojníků, a to jak co do počtu, tak i co do jejich jakosti. Důvod tohoto kvalitního nedostatku nevidí autor snad v nedostatečném školení poddůstojníků, nýbrž již v přidělování nováčků jednotlivým zbraním při odvozech. Z úhrnného odvodního materiálu vybírají se k speciálním zbraním lidé dobrovolně se hlásící a lépe kvalifikovaní, takže pro pěchotu zbývá gros méně cenné, z něhož zase schopnější část odchází ke kulometům a k pěchotním specialistům. Po té stránce vyžaduje autor nápravu tak, aby všechny zbraně dostaly při odvozech stejnoměrný a kvalitativně odpovídající lidský materiál.

„Der große Wettkampf unserer Militär-Ski-Patrouillen pro 1926.“ Vyzvání vojenského ředitelství švýcarského lyžařského svazu k přípravě a účasti při vojenských lyžařských závodech.

Roč. LXXII. (1926), č. 2.

„Das leichte Maschinengewehr Modell 1925.“ Autor kapitán Gustav Däniker, instrukční důstojník arm. střelecké školy ve Wallenstadtu.

Obsažné a podrobné pojednání o vývoji a zavedení lehkého kulometu, jeho popis a taktické použití. Autor rekapituluje zajímavým způsobem všeobecnou historii o vzniku automatických zbraní jako logický důsledek vzájemného poměru taktiky a techniky, jež jdou vždy ruku v ruce, vynucující si navzájem nové vymoženosti.

Důležitost a význam těžkého kulometu byl pochopen již koncem 19. a začátkem 20. století za koloniálních válek Angličanů, a zvláště ve válce rusko-japonské; světová válka jenom potvrdila hned v prvních dnech, že kulomet znamená pro pěchotu, královnu zbraní. Tehdejší způsob taktiky boje v dlouhých hustých liniích mu také poskytoval neúčinnější uplatnění. Velké procento ztrát v kulometné palbě vynutilo si novou formaci útočnou, a ta se v roce 1917 z jedné linie vyvíjí uclenění hloubkové na několik za sebou jdoucích útočných vln. Tato formace vnucovala zároveň otázku, kam umístiti za útoku těžký kulomet. Zbraň sama poskytovala v první linii svými rozměry markantní cíl, zvětšený ještě se skupením nezbytné obsluhy. Pohybovala-li se taková skupina v prvním útočném sledu, byla nepřítelem ihned

rozeznána a jeho palba se ovšem na ni soustřeďovala. Avšak tíha materiálu nedovolovala kulometníkům, aby udržovali stejné tempo útoku s pružnou pěchotou, a tak se těžký kulomet automaticky ocitl za útočnými sledy; osvědčil se v tomto umístění tím spíše, že je zbrani přesně pracující a může účinně působiti i na velké vzdálenosti a odvážit se přestřelování vlastní pěchoty.

Nieméně ziráta automatické zbraně v prvních řadách byla trapně pocítována, pouhá palba jednotlivce z pušek nedostačovala a podpora útoku ručními granáty byla možná teprve na zcela blízké vzdálenosti od nepřítelů. Tím způsobem vznikla nutnost vytvořiti kulomet, jehož by mohlo býti s úspěchem užíváno v prvních sledech a jenž by měl povšechně tyto vlastnosti:

Zbraň musí býti malých rozměrů, musí míti jednoduchou obsluhu, aby nebyla nepřítelem rozpoznána. Musí býti tak lehká, aby střelec stačil udržovati krok s ostatní pěchotou, což předpokládá váhu asi 9 kg. Ježto zásobování střílivem jest obtížné, nutno jím šetřiti; střelec musí míti proto možnost působiti jednotlivými ranami (také proto, aby se předčasně neprozradil), v rozhodujícím okamžiku musí býti ovšem pohotově pro seriovou palbu. Přesnost palby seriově stačí na vzdálenost 500 m. Dalším požadavkem jest, aby lehký kulomet měl touž rychlost palby a tentýž zvuk jako těžký kulomet, aby nebyl za střelby od tohoto k rozeznání.

Těmto požadavkům vyhovuje typ lehkého kulometu, vynalezeného v r. 1922 ředitelem švýcarské zbrojovky plukovníkem Furrerem, na jehož výrobu a zavedení v armádě byl po předchozích zkouškách a informativních kursech vládou povolen úvěr 16,5 milionů švýc. franků; oficiální označení zbraně v německé zkratce zní LMG 25 (lehký kulomet 1925).

Zbraň sama jest konstruována zase na principu expanse plynu, jenž vyrazí nábojnici z hlavně, vrhá hlavě i se závěrem zpět tak, že se podobně jako u kulometu „Maxim“ závěr pohybuje dozadu více než hlavě. Chlazení se děje vzduchem, proto zbraň nesnese dlouhých serií; za maximální nepřetržitý palebný výkon je stanoveno 6 nábojových schránek po 30 nábojích, po jejich vypálení je nutno hlavě vyměnit.

Lehký kulomet je podepřen dvěma podpěrami, přední a zadní, zkonstruovanými podobně jako fotografické stativy, s vytahovacími nožkami. Zadní nohy možno nasaditi uprostřed kulometu, v kterém případě střelec střílí toliko s jednou podpěrou.

Rozměry lehkého kulometu 25 jsou:

úhrnná délka 1.155 mm, délka výměnné hlavně se závěr. pouzdem 845 mm;

největší šíře 80 mm;

váha kulometu 8,2 kg, váha výměnné hlavně se závěrem 3,2 kg, váha schránky s 30 nábojnicemi 1,25 kg, váha podpěr (obou) 2 kg.

Druh a rychlost palby: jednotlivé rány: za minutu 30 ran;

krátké serie o 3—7 ranách, obvyklý způsob palby, dlouhé serie — výjimečný způsob palby.

Teoretická rychlost palby asi 480 ran za minutu.

Pokud se týče organizace, výbroje a taktiky nejsou dosud názory odborníků jednotné a není tudíž také stanověn příslušný předpis. Autor článku však nepokládá organizaci čtyř francouzské a obdobnou organizaci v armádách italské, polské a československé za výhodné, nýbrž kloní se spíše k názoru, že se pěší četa má skládati z 1 skupiny (družstva) lehkých kulometů o 2 kulometech a z 2 družstev střeleckých.

„Der Giftgaskrieg und seine Entstehung.“ Od npor. W. Volkarta, Curych.

Autor uvádí doklady z historických válek, za nichž bylo praktikováno vykouření nepřítelů umělými obláčky sirnými, arsenikovými a smolnými; později za válek napoleonských uvažovalo se již o výrobě dělových nábojů, jež by po výbuchu vydávaly dráždivý a nevolnost působící kouř — tedy doklady, jež dokazují, že dnešní způsob chemické války, pokud byl aplikován ve světové válce, není novinkou. Účinky jedovatých plynů nepovažuje také za absolutně protihumánní, neboť ve srovnání s následky, způsobenými na př. střepinami granátů, spálením vrhačem ohně, vůbec ve srovnání s účinky ostatních prostředků moderního boje, jeví se použití plynu dokonce milosrdnějším.

Proti paušálnímu obvinění Německa jako jediného původce tohoto druhu boje, uveřejněnému slč. dr. Wokerovou z berlínské university ve spise „O budoucí válce jedovatými plyny“, dokazuje autor, že se i v dohodových státech, zvláště ve Francii, konaly již před válkou přípravy k použití plynů.

V zásadě tvrdí, že použití vynálezů z oboru chemie na poli válečném je nezbytným zjevem v jakékoli budoucí válce a že je není možno považovati za přestupek proti mezinárodnímu právu.

„Die Verwendung des Sap. Kp. 1/5 im Verbande der 5. leichten Manöverdivision.“ Od kapitána H. Streuli, velitele 1/5, sapérské roty Richterswill.

Kritika použití ženijní (sapérské) roty za posledních manévru švýcarské

armády v září 1925. Autor vytýká zásadně nesprávnost rozdělení technického oddílu na menší skupiny, v nichž vlastní velitelé ztrácejí iniciativu, chybí

technický materiál, nefunguje zásobování a p., a žádá, aby sapérských rot bylo používáno toliko k důležitým akcím a vždy jako celku. Npor. Reněš.

d) Revues ruské.

Válka a technika.

„Válka a technika.“ Časopis vojenské vědecké společnosti. Číslo 262—267. Moskva 1926. Unor—květen.

Č. 262. Věnováno vojenskému hospodářství, ekonomice a mobilisaci průmyslu. Je to jubilejní vydání osmiletého výročí rudé armády. Anonymní staf: **„Od spotřeby k nahromadění“** jeví určité stopy oficiální práce podle svého těžkého kancelářského slohu. Ze statí vyplývá, že rudá armáda žije dosud na účet technických zásob staré armády. Činnost zásobovacích orgánů nové armády je omezena na evidenci a zlepšování existujících zásob a na „zvětšení prostorové obsažnosti k uskladnění nových výrobků“ tím, že se staré sklady vyčistí od různých „svršků“ (5 ½ mil. pudů). Provádí se nový program: nevyráběti v míru všechny mobilizační zásoby, ježto tvoří mrtvou váhu. Stankovskij: **Zásobovací orgány za 8 let.** Historický náčrt a schema organizace zásobování v r. 1926. Goreckij: **Unifikace a standardisace.** Autor se obírá problémem výroby předmětů pro zásobování armády i pro domácí potřebu obyvatelstva podle jednotlivých šablon. Z paměti se vynořují arandějevské doby. J. K.: **„Trust vojenského průmyslu“ i „Komisariát pro vyzbrojení armády“.** Rozbírá se otázka, kdo má vésti závody, které vyrábějí výzbrojné součástky. Šljachter: **Nástin vojenského hospodářství.** Projekty krytí výdajů na válku. Giršfeld: **Mobilisace výrobních sil.** K přípravě obrany státu slouží plánovitě hospodaření. Lukin: **Rozpočet obrany na rok 1925-26.** Těžiště jeho spočívá ve zlepšení otázky životních podmínek. Z celostátního rozpočtu 3.778 mil. rublů přelimituje se na obranu 600 mil., t. j. 15.85%. Kremljev: **Opatření proti dělání dluhů na cestovní rozkaz...** Doporučuje se „čilá“ kontrola „okruhů“ (t. j. okružních orgánů). Galockin: **Unifikace platů v armádě.** Vyjasňuje se nespokojenost velitelského sjezdu s nynějšími měsíčními platy (vel. čty 42 rub., roty 53 rub., praporu 61 rub., pluku 85 r., divise 110 rub.) Gerbatov: **Vitaminy co doplňkové faktory výživy.** Dankov: **Hospodářská převýchova budoucí zálohy.** Cvičení s velitelským sborem, jakmile bude přeneseno těžiště hospodářské práce na hospodářské orgány vojskových těles.

N. A. **Pomocník velitele pluku v hospodářských věcech.** č. 263-264. Vojenská

chemie. Budnov: **Užití plamenometů při obraně obydlených míst.** Autor doporučuje užití taktických způsobů normální války i v občanské válce. Boj s „bílymi gardisty“, „fašisty“ a „povstalci“, boj při „národních hnutích“ vyžaduje podle autora užití plamenometů. B. M. J. **Chemické pozorování a chemická signalisace.** Činnost chemických pozorovatelů a zástav. Bančik: **Polní organisace oddělení pro léčení otrávených plynů ve Spoj. státech sever.** Berloga: **K bilan-ci vojensko-chemického výcviku záložníků.** Zaznamenává roli, již hraje použití znalostí v praxi a ne teoretický výcvik. Joker: **Dýmová clona.** Zkoumání pokusů v cizích armádách. Žukoborskij a Durnickij: **Pohyblivá desinfekční komora.** Konstrukce zvláštního vagonu. Figurovskij: **Němec-ký polní měřič odporu, jež klade plynová maska dechu.** V rubrice **Patentů** uveřejňuje redakce patenty zahraničních vynálezů v oboru protiplynové obrany. Cíl: seznámiti s novinkami. **Určení dřevěného uhlí pomocí mikroskopu** — z angličtiny. Tilenius a Pohl: **Diffuse plynových směsí, z němčiny.** V kronice jsou údaje o vojenské chemii za hranicemi.

Č. 265—266. Vzducholodstvo. Beljakov: **O organizaci vojenské meteorologické služby** — pro práci vojenských vzdušných sil. Jsou uvedeny údaje o rozsahu této služby v Německu za světové války. Vladimirov: **Noční lety.** Autor podává rozvrh jejich organizace podle svých vlastních zkušeností. B. a M. **Využití leteckého snímku co materiálu zpravodajského rázu při sestavování zpráv.** Praktické rady k čtení leteckých snímků. Sokolov: **O fotozpravodajství v letectvu armádního sboru.** Autor stanoví normální počet zvědných letounů v obraně u třídivisního arm. sboru na 6 letounů, kromě letounů jiného určení.

O pracích anglického „Aeronautical Research Committee“ v roce 1924/25. Zpráva A. Feddeu'a na mezinárodním sjezdu v Bruselu r. 1925 „o hvězdovitých leteckých motorech se vzdušným chlazením.“ Wegener: **Rozpočet obnovení letounů.** V. P. Savvin: **Vojenská vědecká společnost a záložní piloti.**

Základní myšlenka autorova: jestliže vojenská vědecká společnost zapouští za účelem popularisace svých myšlenek kořen v obyvatelstvu, ve školách, závodech i továrnách, je k tomu třeba pozvat i záložní síly vzducholod-

stva. Uvádí schema organizace tohoto stylu. V kronice uvádějí se údaje o pokusech s bojem proti sarańčim r. 1925 na Kavkaze, za pomoci letectva.

Č. 267. Mechanická doprava a vojenské komunikace. Malšev: **Organizace služby mechanické dopravy na obyčejných cestách v armádě.** Autor uznává slabost tohoto odvětví etapní služby. Příčinou její jsou kromě technické zátosti zřejmě též komunikace (slabost silniční sítě). Zaslavskij: **Jaký traktor potřebujeme.** Autorovy závěry: traktor váhy 5 tun o síle 80 KS. Na ruských silnicích uveze náklad o dvojnásobné váze traktoru. Adrianov: **Obnova automobilů — etapa nové automobilní konstrukce.** V tom vidí

autor záruku vývoje kvalifikovaných dělníků a nezávislosti od cizí výroby. Toločkov: **Rozvoj automobilu schopného všude projeti, ve Spoj. státech severoamerických. Řízení automobilu:** překlad z angličtiny. Kamich: **Na obranu jednotunového nákladního automobilu** — vzhledem k jeho malé váze, schopnosti téměř všude projeti, příhodnosti ku převozu nákladů i pro zvláštní služby. Konstantinov: **Dnešní rychloběžné a silné automobilové motory.** Vasiljev: **Urychlený způsob kladení vrchní stavby širokých kolejí.** Opackij: **K soutěži na rozebi-rací železniční most,** vypsané komisa-riátem pro komunikace.

Plk. Dobrynin.
(Pokračování.)

e) *Revue italiské.*

Cooperazione delle armi.

Rijen 1926.

Červenec 1926.

Brig. gen. V. Bobbio: **Přezvědy v horách.** (Pokračování článku z květa-na.)

Plk. A. Taranto: **Pásmo posil.** — Kritika stejné označení článku v květnovém čísle „Echi a Comenti“, v němž pisatel uvádí, že označení „pásmo posil“ není šťastné a mohlo by vésti k pochybám o pravé funkci části umístěných ve 2. pásmu hlavní posice; navrhuje označení „pásmo proti-útoků“. Plk. Taranto rozebírá daný případ a podle cvičebního řádu dokazuje, že pojmy autorovy nejsou úplně správné.

Plk. děl. J. Targa: **Příklad použití divisního dělostřelectva v obraně ve volném terénu.** — Navazuje na článek v únorovém čísle a uvažuje o použití dělostřelectva v obraně (1 lehký pluk: 1 oddíl 75/13, 2 kanonové oddíly 75/11, 1 houfnicový oddíl 100, a 2 posilové houfnicové oddíly 149). Studuje otázky: učenění dělostřelectva, palebná přehrada a bezprostřední příprava, činnost velitele divise a úkoly velitele divisního dělostřelectva.

Pplk. letectva F. Porro: **Pozemní spojení pomocí letounů.** — Uvažuje o příčinách, které způsobily, že doposud nebylo dosaženo žádoucího výsledku při použití letounu pro spojení mezi velitelstvími pluků, divisí a armádních sborů.

Plk. děl. Primo Dallari: **Co důstojník pěchoty má vědět o dělostřelectvu.** — Základní technické charakteristiky dělostřelectkého materiálu před válkou, za války, v přítomné době a nynější technické charakteristiky střelby.

mp: **Začátek světové války podle oficiální německé relace.** Kv.

Gen. Cardona: **Ženíjní vojsko a technický manévř.** Autor vychází ze zásady, že nejlepší způsobem k dosažení největšího výsledku každé válečné akce jest manévř, zásadně chápaný jako soustředění prostředků nebo účinků v nejpříhodnějším prostoru a času. Uvažuje pak o těchto problémech:

1. Funkce a úkoly ženijního vojska ve válce: Ženíjní vojsko jest technická specialisovaná a kooperativní zbraň velkých jednotek; není zbraň pomocná, poněvadž jest podstatnou součástí celkového organismu velké jednotky a službou jest jen potud, pokud dodává, udržuje a odsunuje ženijní materiál; jinak jest skutečná technická zbraň, které nutno užívatí podle základních kriterií platných pro ostatní zbraně, a která provádí technické operace k účelům strategickým, logistickým a taktickým, téměř vždy kombinované s operacemi druhých zbraní. Z toho vyplývá její podřízení a užití; je přímo podřízena veliteli velké jednotky, který ji užívá prostřednictvím velitele vojsk ženijních, jako manévrovací zbraně k všeobecnému zájmu a to kolektivně a uspořádaně, jako užívá na př. dělostřelectva. Ženíjní vojsko jest bitevní zbraň, která před bitvou, za bitvy a po ní vede pravou technickou bitvu.

2. Ráz válečné techniky: jednoduchost, naléhavost, přizpůsobení nepředvídaným okolnostem, postupnost a jednotnost koncepce a použití.

3. Válečná organizace ženijního vojska: Generální velitel ženijního vojska u vrchního velitelství; velitelé ženijního vojska velkých jednotek (divise v to); ženijní jednotky, jež se musí vyznačovatí jednoduchostí, organickou členitostí, úzkou

souvislosti dotací s příslušnými jednotkami, pohyblivostí, pružností a rychlým použitím; technický materiál, který musí mít tyto vlastnosti: jednoduchost, lehkost, dostatečnou pevnost, snadné ovládání, složení a dopravu a rychlost použití.

4. Velitel ženijního vojska velké jednotky není jen technickým poradcem velitele, nýbrž i skutečným velitelem ženijních jednotek, integrální součástí velitelství a činným spolupracovníkem štábu jako jest podobně velitel dělostřelectva; podle instrukcí velitele určí a ke schválení předloží plán použití ženijního vojska i co do času a prostoru a v souladu se zamýšlenými operacemi strategickými, logistickými a taktickými; jest technicky odpovědným a disponuje jednotkami a materiálem, zasahuje v případě potřeby z vlastní iniciativy; podřízenost jest dvojí: všeobecná a technická.

5. Technická příprava ženijního vojska má směřovati k válečnému užití celých organických jednotek v mezích operací všech zbraní; pokud možno velká technicko-taktická cvičení s kádry a vojsky druhých zbraní; zásadní kritéria: jednotnost doktriny a řízení, technicko-logistické a technicko-taktické sjednocení, výhradně praktický ráz výcviku ve směru válečných potřeb, organizační činnost a podnikavost všech hodností.

6. Technický manévř jest mocnou podporou manévru strategického, logistického a hlavně taktického a spočívá v postupném soustředování technických prostředků podle odstupňované důležitosti a naléhavosti prací, vždy jako hromadná akce pod jedním řízením a k jednomu cíli, a to podle předem stanoveného plánu použití, který určuje a v souladu uvádí speciální technické manévry, vedené rozumnou úsporou sil, prostředků a času.

7. V závěru zdůrazňuje nutnost jednotnosti direktiv a řízení, doktriny, mluvy, metody, výchovy a technického svědomí; ženijní vojsko jest zbraní velké jednotky, jejíž velitel určí jeho užití jako bitevní a manévrovací zbraně, a jeho velitel postupně reguluje použití technické zbraně.

Plk. A. Ricchetti: **O zjednáni dotyku.** Autor uvažuje o dotyku strategickém, taktickém a o zjednáni dotyku v hornatém terénu. Způsoby zjednáni strategického dotyku nedoznaly značných změn oproti způsobům předválečným, a varianty byly způsobeny použitím letecké zbraně. Větší změny nutno zavést ve způsobech zjednáni taktického dotyku, a to způsoby, které

v celku nutí k brzkému rozvinutí aspoň části sil v pohybu, čímž omezují rychlost postupu. V hornatém terénu zjednáni strategického a taktického dotyku vyžaduje nejen zvlášť vycvičených a přizpůsobených jednotek, nýbrž i velitelů pevného charakteru a velmi zručných štábů.

Plk. děl. C. Geloso: **O úkolech velitele divisiho dělostřelectva.** — Velitel divisiho dělostřelectva jest skutečným taktickým velitelem, který podle přesných rozkazů — nikoliv direktiv — velitele divise používá svých podřízených prostředků, jako velitel divisiho pěchoty podle týchž rozkazů používá svých praporů. Zakladním principem pro užití dělostřelectva jest jeho užití v masě. Soustředěné užití dělostřelectva dovoluje veliteli divise pravou a skutečnou koordinaci celkové činnosti pěchoty a dělostřelectva; nižším velitelům, počínaje velitelem divisiho pěchoty a dělostřelectva, přísluší spolupráce, jejíž hlavní podmínkou jest řádné fungující spojení. — Cílem činnosti velitele divisiho dělostřelectva jest toto:

a) mít své oddíly tak učeněny, organizovány, připraveny ke střelbě a mít zásobeny střelivem, aby mohl vytvořit masu palby a přenést ji na určené místo;

b) být s to rychle provést jakýkoliv palebný manévř, který jest nutný vzhledem k účelům naznačeným velitelem divise;

c) usnadnit veliteli divise koordinaci akce dělostřelectva s akcí pěchoty;

d) moci přímo spolupracovati z vlastní iniciativy a v mezích rozkazů, které dostal, na nových akcích, které neočekávaně se na bojišti projeví;

e) mít bezpečnou síť spojení pozemního a vzdušného s vlastními jednotkami a s operujícími velitelstvími a jednotkami;

f) mít vedle pozemního pozorování organizované pozorování vzdušné, které nikdy nemá chybět, a jež ho přesně bude informovati o účincích jeho palebného manévru a o změnách na bojišti;

g) mít možnost snadného a včasného přemístění baterií, předem připraveného k postupnému provedení bez zmenšení palebné masy.

Následuje rozbor činnosti velitele divisiho dělostřelectva v různých situacích.

Plk. A. Chiappi: **Výcvik ve střelbě z kulometů** (pokračování článku z měsíce září). — Řízení kulometné palby v boji: ofensivní boj. Výcvik ve střelbě se zřizuje k požadavkům boje. Pěší četa podporovaná četou těžkých

kulometů. Pěší rota podporovaná půlrotou těžkých kulometů.

Mjr. P. Daffinà: **Duch taktické doktriny malých pěších jednotek.** — Autor zamýšlí v práci zdůraznit ducha cvičebního řádu z r. 1923 a objasniti novou taktickou doktrinu. Základní principy: morální faktory — úspora sil — masa — spolupráce — překvapení — iniciativa. Způsoby: prosakování — nejslabší bod — překročení — působení z cizího pásma (kulometry) — členění do hloubky — palba. (Práce byla přiznána cena armádního sboru v soutěži prací na vojenská temata.)

Listopad 1926.

Div. gen. Pietro Ago: **Divisní manévry.** — Rozbor cvičení divise Salerno (24.), které bylo v září 1925 při táboření v prostoru Montecorvino-Eboli. Hlavním účelem cvičení bylo studování problému „zjednáni dotyku“. Po uvedení všeobecného námětu, pak námětů a operačních plánů obou stran, uvažuje o vlivu terénu a popisuje jednotlivé fáze cvičení: pozorování mořských a předzvědy červených, zjednáni dotyku, první akce jader sil a postup červené strany. V dalším vyvozuje poučení z úvahy o vlivu terénu, o zjednáni dotyku, pozemních přezvědech, předebraných bitvy, jakož i poučení plynoucí pro družstvo a prapor.

Plk. E. Maltese: **Příklad cvičení s kádry útočných vozů.** — Praktický příklad použití oddílu útočných vozů při útoku pěší divise na nepřítele v obranném postavení.

Mjr. P. Daffinà: **Duch taktické doktriny malých pěších jednotek.** — Pokračování článku z předešlého měsíce. Úvahy o: ofensivě, akci pěchoty a akci velitelství.

Pplk. žen. Ing. A. Papone: **Telefonické spojení mezi dvěma velitelskými pochodujícími proudy.** — Úvaha a grafické znázornění spojení mezi jednotlivými oddáry pochodující pěší divise.

Pplk. žen. M. Papone: **Několik norem pro užití ženijního vojska k taktickým účelům.** — Po objasnění všeobecných zásad pro užití ženijních jednotek uvažuje o pracích ženijních vojsk: při krytu a výpadech ženijních oddílů k rušení nepřátelského nástupu. — Při operacích ve volném terénu a to při postupu, za členění k útoku a při útoku na nepřítele v obranném postavení. — V posícní válce: řídicí a prováděcí organizace práce, poznámky o podkopové válce, náhlý přechod z války posícní do pohybné.

Pplk. Carlo Trioli: **Pozhor kapitól I.—XVII. německého předpisu: velitelství a boj spojených zbraní.**

Kv.

f) Revues americké.

The Infantry Journal.

Sešit 1—6 roč. XXIII. 1926.

Sešit 1.

E. B. Johns: **Poznámky k branným zákonům.**

Kpt. C. A. Willoughby: **Francouzi v Maroku.** Obsáhlý článek o politických a vojenských problémech a operacích v Maroku. 2 mapky.

Podpluk. C. B. Stone: **Marocká válka v r. 1925.**

Generálmajor R. H. Allen: **Atletika a duch pěchoty.** Význam atletiky pro pěchotu a pro udržení její výkonnosti.

Major T. C. Lonergan: **Jak bolševismus kontroluje Rusko.** Studie poměrů na Rusi se vztahem k vojenské situaci. Čeka.

Major B. Lentz: **Úspornější kursy záložních důstojníků.** Nové poznatky pro výchovu záložních důstojníků v kursech záložních důstojníků.

Pluk. L. C. Scherer: **Vývoj Národní gardy.** Historická studie. Rok 1895.

Kpt. J. Montague: **Intenzivní výcvik.** Autor zdůrazňuje nutnost dob-

rého výcviku instruktorů pro potřeby budoucí války.

Manévry anglické armády. Americký názor na podzimní manévry anglické armády. V těchto manévrech byly zdůrazněny dva bojové prostředky: motorová doprava a velké tanky (nové obrněné vozy, pouliční pancéřové vozy a motorisace pěchoty). Poznatky: a) Nového moderního vozu nebude užíváno hlavně ku podpoře pěchoty, poněvadž by výhody větší pohyblivosti nemohlo býti náležitě využito. b) Hlavním posláním této zbraně v budoucnu bude umístění v záloze a pak teprve bude jí užito k podpoře ohrožených bodů a překonání neočekávaných překážek. Dále má tento vůz chrániti jiné pohyblivé zbraně velkými bočními pochody a spolupracovati s předním a zadním vojem. c) Pěchota a jízda musejí býti vyzbrojeny obrannými prostředky proti tankům. d) Obrněné vozy nemohou samy udržovati dobyté území, nejsou-li podporovány jinými zbraněmi. e) Nový anglický tank je velmi pozoruhodný bojový prostředek.

Nadp. P. B. Malone: **Názorné vyučování.** Několik způsobů názorného výcviku.

Sešit 2.

V článku **Úspěšné vojenské školy** podává laik kritiku vedení školy u pluku.

Major J. D. Reardan: **Činnost útočného letectva.** Důstojník letectva americké armády podává některé názory o útoku letectva proti pěchotě současně s některými poznámkami o získaných zkušenostech v míření.

Kpt. F. J. Pearson: **Čtení leteckých fotografií.** (Od téhož autora „Čtení a kreslení moderních vojenských map.“)

Generál J. R. Delafield: **Národní obrana Spojených států.** Branný zákon byl vydán pro zajištění přiměřené vojenské pohotovosti. Nebyla však provedena přiměřená opatření uvést tento plán v skutek. Kritika rozpočtu Národní obrany.

V článku: **Berberové jako válečníci** líčí nejmenovaný francouzský důstojník způsoby boje Maurů v bojích s Francouzi a se Španěly.

Kpt. R. W. Corrigan: **Co stojí výchova záložních důstojníků v kursech?** Rozbor nákladu na kurzy pro výchovu záložních důstojníků.

Pluk. L. C. Scherer: **Vývoj Národní gardy.** (Pokrač. článku v seš. 1.)

Kpt. E. H. Randle: **Napoleon Bonaparte 1784—1795.** Velmi obsáhlá studie o Napoleonovi v letech 1784—1795.

Sešit 3.

Kpt. H. E. Fuller: **O rozdělení letectva.** Autor bojuje proti osamostatňování a odlučování se letectva od ostatních zbraní, jež považuje za oslabení Národní obrany. Letectvo musí spolupracovati s ostatními zbraněmi, jmenovitě s pěchotou.

Pluk. L. J. van Schaick: **Poměr velitele k mužstvu.** Psychologická studie. Pěchota vyžaduje nejlepších vůdců, kteří musí mít schopnost nadchnouti vojína v kritických situacích bojových.

Výcvik v japonské armádě. Poznatky dvou amerických důstojníků přidělených japonské armádě o výcviku a stavu japonské armády.

Kpt. J. A. McGuire: **Tanky v činnosti u zadního voje.** Účel a užití těžkých tanků v druhé bitvě na Sommě ku podpoře zadních vojáků.

Kpt. L. C. Allen: **Střelba pěchoty proti letounům.** Další pokusy v provádění úspěšného boje pěchoty proti letounům vlastními prostředky (s několika vyobrazeními).

Sešit 4.

Kpt. G. W. Spoerry: **Občanská válka v Číně.** Obsáhlá studie vojenských a politických poměrů v Číně v době občanské války.

Kpt. L. C. Dill: **Správa kursů pro předvojenskou výchovu občanů.** Organizace, správa, přijímání studentů, výstroj atd.

Nadp. Glen R. Townsend: **Mravní výchova v míru.** Ukázka mravní a tělesné výchovy u 3. pěšího pluku.

Sešit 5.

Pluk. J. Wright: **Americký elitní sbor.** Historický náčrt autora „Války“ o jediném americkém elitním sboru, t. zv. oddílech lehké pěchoty. Tento sbor byl částí pěchoty, vyznamenavší se v bojích revoluční války a byl složen z vybraných skupin různých jednotek kontinentální armády.

Major H. A. Finch přináší ve svém článku **Proti činům** názory o lhostejnosti americké veřejnosti k vojenským věcem.

E. B. Johns: **Je vojenský výcvik nepopulární?** Příspěvek k diskusi o vojenském výcviku na školách a v kolejiích. Zodpovědnost za agitaci proti tomuto výcviku přičítá autor dobře financovaným propagačním kancelářím pacifistických společností.

Kpt. M. G. Browne: **Čištění malých zbraní.** Návrh nového způsobu čištění některých malých zbraní.

Podplk. T. Whelen: **Zmenšení kalibru.** Nové myšlenky o pušce s menším průměrem ústí.

Major J. R. N. Weaver: **Operace v Itálii v r. 1918.** Studie italského tažení před ukončením války, jež podává jasný a všeobecný přehled o událostech této zajímavé periody světové války. Autor nabádá k studiu operací italské a rakouské armády v severní Itálii pro jejich různorodost.

Sešit 6.

Kpt. Hurley E. Fuller: **Ztracený prapor 77. divise.** Náčrt hrdinných bojů t. zv. „Ztraceného praporu“ v Argonském lese v září a říjnu 1918. Autentické vyličení událostí této ofensivy s mapkami a vyobrazeními.

Plpk. W. B. Burt: **Obchvatný útok.** Zajímavý a instruktivní výňatek ze Sebraných spisů známého náčelníka německého štábu Alfreda Schlieffena o bitvě Římanů s Kartagiňany u Cannae 2. srpna 216 př. Kr. Doktrína Schlieffenova a její dnešní užití. Bedřich a Napoleon. Moltke starší. Cannae a Tannenberg.

Plk. F. H. Pope: **Motorová doprava při vojenských operacích.** Autor uvádí některé dobré zásady strategického užití motorové dopravy ve válce a získání maximální výkonnosti rychlou dopravou motorovými vozidly. Při strategických posláních doplní motorová doprava železnici v rychlosti a pružnosti. „Je regulátorem boje.“ Její úkol bude spočívat v zásobování útočné linie mužstvem, střelivem, děly, stravou a materiálem všeho druhu a současně v rychlém odvezení raněných; v převážení oddílů na rozhodující místa.

Major Ch. Drake: **Manévry na Filipínách.** Manévry filipinské divise jižně od Manily mezi 18. až 27. lednem 1926.

Major H. Fletscher: **Rota.** Několik poznámek k vzájemnému vztahu důstojníků, poddůstojníků a mužstva u roty.

Sešit 1—3 roč. XXIV. 1926.

Sešit 1. Tento sešit je věnován 85. pěší divisi s p. pl. 337 a 339.

V článku „Výprava do severního Ruska“ (Účast 85. p. divise) podává podpluk. Moore historický náčrt podrobnosti účasti 85. divise na výpravě amerických vojsk do severního Ruska. Článek psaný účastníkem této výpravy je pro nás zajímavý zmínkami o čs. vojsku na Rusi a důvody výpravy. Článek podáváme toliko ve výtahu.

Důvody americké expedice do Ruska byly jediné vojenské, t. j. zabránění pokud možno přeložení německých vojsk z východu na západ a zamezení Němcům přístup k bohatým pramenům Ruska a Sibíře. Expediční oddíly byly vyslány po rozhodnutí Nejvyšší válečné rady z dubna 1918. Dalším cílem výpravy bylo zastavení útoku Němců na podmořské základny v Severním moři, ochrana spojeneckých námořních zásob v přístavech Severního moře, použití a ochrana čs. oddílů v Rusku a na Sibíři, hospodářská restaurace Ruska a spojení s protiněmeckými živly v Rusku.

23. března 1918, t. j. v době zápasu Angličanů o dosažení vlivu nad dopravními prostředky v severních guberniích a dosažení Petrohradu byl ohlášén postup Čechů z Ukrajiny proti Čeljabinsku v přibližné síle asi 50.000 mužů, jehož zřízení bylo povětšinou dílem Francie. Vojenská cena tohoto vojska byla značná, ježto bylo nedotčeno bolševickou propagandou, bylo indiferentní vůči ruské politice a žádalo toliko o dopravu na západní bojiště. Z tohoto důvodu snažili se dosáhnouti Vladivostoku. Bolševici nejen proti tomuto pohybu ničeho nenamítali, ale slíbili i podporu v dopravních prostředcích.

27. dubna 1918 doporučili úředně vojenští zástupci Nejvyšší válečné rady přepravu čs. vojsk do Francie, a to v nejbližší době při použití Archangelska a Murmaně všemi oddíly, jež do té doby neprošly na východ od Omska a čítaly asi 30.000 mužů. Čechoslováci měli společně s nepatrnými oddíly Srbů držeti tato města a zajistiti bezpečnost severních přístavů během jejich dopravy do Francie.

Konečně 2. června 1918 doporučila Nejvyšší válečná rada aktivní intervenci v severoruských přístavech, aby

znemožnila jejich — hlavně Murmanska — použití Němci ku zřízení podmořských základén, a udržela možnost přístupu spojeneckých vojsk do středního Ruska. Velení výpravy bylo svěřeno Angličanům.

Generálmajor F. C. Poole, jmenovaný velitelem spojeneckých oddílů, složených z Francouzů, Angličanů, Srbů, Poláků a Italů, měl za úkol obnoviti společně s Rusy východní frontu spojením s Čechy a s jejich podporou zajistiti dozor nad železniční a vodní dopravou mezi Archangelskem, Vologdou a Vjatkou.

Po příchodu francouzských a anglických oddílů postupoval generál Poole na Archangelsk, kterého dobyl 2. srpna 1918 za pomoci čtyř, srbským vojskem obsluhovaných děl, dále polských a ruských oddílů. Po zahnání bolševiků postupovaly některé oddíly k Beresníkům, jiné podél řeky Dviny na Kotlas. Cílem těchto byla kontrola spojení Petrohradu s Kotlasem přes Vjátku a spojení s Čechy.

V druhé polovici článku líčí autor toliko účast Američanů a spojeneckých oddílů na bojích u Bolšeozerstva a na Dvině.

★

Pplk. Robinson: **Záruka míru.** (Zárukou míru jest pohotovost.) Autor zachycuje vývoj mírových snah Spojených států, jejich obranu a boje za svobodu. O příčinách války a míru dochází autor k tomuto závěru: 1. Národy odhalují zájmy, jež jsou často v rozporu se zájmy jiných národů. 2. Nemůže-li býti rozpor urovnán přátelsky, následuje válka. 3. Mír a arbitrážní smlouvy toliko mír prodłużují, ale nezabraňují válce. 4. Existuje politika, již národy považují za životní a jež často může končiti válkou. 5. Pohotovost byla vždy našimi vedoucími státníky považována za nejlepší přípravu míru. Dějiny ukazují, že národy, jež zanedbaly přípravu k obraně, dlouho nežily. Proto jest pohotovost nejlepší zárukou míru.

Nadpor. D. L. Hardee: **Obrana pěchoty proti letounům.** Pěchota musí býti připravena na vlastní obranu proti útokům nepřátelských letounů. Pohyby vojska dlužno prováděti pokud možno v noci. Používání formací, skýtajících nejmenší možnost zasažení a všech předností dobrého krytu. Dobrý výcvikový systém zjišťování letounů a rychlé výstrahy. V boji proti letounům dobře vycvičené mužstvo kulometů.

Sešit 2.

Tímto číslem zahajuje redakce Infanterie Journalu řadu článků o užití tanků ve světové válce při spolupráci s pěchotou.

Kpt. Rarey: **Tank ve světové válce.** Všeobecný obraz vývoje tanku a význam pro pěchotu.

Major G. V. Price: **Noční operace.** Poznatek: Možno předpokládati, že operace pod ochranou tmy budou v budoucí válce hrát daleko důležitější roli než dosud. Příklady některých úspěšných nočních operací ve světové válce. Nevýhody nočních operací.

Pplk. J. M. Scammell: **Situace v Pacifiku.** Příspěvek k diskusi o rasových a hospodářských problémech Pacifiku.

G. T. Fry: **Pěchota a topografie.** Důležitost topografie pro pěchotu.

Kpt. R. W. Corrigan: **Vojenská historie ve výcvikových táborech záložních důstojníků.** Systém vyučování vojenské výkony.

Kpt. J. D. Basey: **Napoleonovy válečné zásady.** Pravidla LXVIII—LXXIII s poznámkami k občanské válce.

Sešit 3.

Kpt. J. H. Grant: **Hannibalova pěchota.** Studie Hannibalovy pěchoty, složené z různorodých elementů a její znamenité výkony.

Kpt. G. H. Rarey: **Tank ve světové válce** (pokračování téhož článku v sešitu čís. 2). Autor zvláště upozorňuje na užití tanků v roce 1916 a některé taktické zkušenosti.

V článku: **Bojová jednotka pojednával** plk. F. Burt o základních a nejvyšších požadavcích organizace bojové jednotky v budoucí válce. Nejdůležitější prvky ve vedení boje jsou tyto: Pohyblivost, důkladné vyškolení mužstva a dobré zbraně.

Generál J. G. Harbord zdůrazňuje v článku **Největší stroj boje** základy americké doktriny, organizace a boje: Základní zbraní je pěchota.

Kpt. P. Baldwin: **Spolupráce pěchoty s dělostřelctvem.** Autor diskutuje o dělostřelci s hlediska pěšáka a doporučuje, aby důstojník pěchoty byl důkladně obeznán se schopnostmi a účinností dělostřelctva. Podobně i důstojník dělostřelctva má poznati dobře různé způsoby boje pěchoty.

Pplk. H. P. Wilson: **Francouzská zpravodajská služba.** Velká důležitost dobře organizované bojové zpravodajské služby ve válce. Příklady důležitosti výsledku zajatců v bojích čtvrté armády. Náprava nedostatku znalců cizích řečí.

Kpt. Chalupský.

Cavalry Journal.

Spojené státy severoamerické.

Ríjen 1926. (Pokračování.)

Dále uvádí autor epizodu, která zasluhuje zvláštní pozornosti:

Po dlouhém pochodu pouští přitáhlo britské vojsko dne 31. října 1917 k Beersebe (v Palestýně). Město bylo obehnané zákopy a hájeno tureckou posádkou. Britové se rozvinuli k boji. Ale útoky pěší divise a opěšalé jezdecké brigády nepronikly pro palbu nepřátelských děl a kulometů. Proto byla za soumraku zasazena 4. austrálská lehká jezdecká brigáda v boj. Podporována svými kulomety atakovala ve 3 čarách harcovníků. První projela cvałem přední čáru obrany a udeřila na zálohy. Vojini druhé čáry seskočili před zákopy s koni a přemohli Turky v boji ručnicemi. Třetí čára cválala do města a zabezpečila prameny a studně. Brigáda zajala více než 50 důstojníků a 1000 mužů, ukořistila děla, kulometry a množství zásob a hájila město proti tureckým útokům celou noc. Ráno byla vyměněna.

Letectvo prokazuje jezdecktvu znamenité služby. Vede je při útoku k čáře „skoku“ a bombarduje nepřítele, aby se schoulil ve svých krytech. Při kombinování útoku pěchoty s atakou má směr střelby opěšalých tvořiti se směrem ataky pokud možno pravý úhel. To je někdy těžké. Ale letectvo může tuto pomocnou střelbu obstarati shora.

Součinnost letectva s jezdecktvem má býti důkladně cvičena. Generál Weygand prý mluvil o „sňatku letectva s jezdecktvem“. Generál Allenby pravil: „Cena jezdeckta stoupá se šířkou rozhledu obstaraného letectvem. Jezdeckto bude nyní přesněji věděti, kam má jíti a kde může překvapiti. Spolupůsobení pěchoty je však kardinální podmínkou. Bez ní je velké a rozhodující vítězství vyloučeno.“

Tanků lze použiti též před frontou jezdeckta. V tomto případě se mohou rychleji pohybovati a nejsou tudíž tak dlouho cílem dělostřelecké a jiné těžké palby jako před pěchotou. Kdy jedou před pěchotou tanky, kdy jezdeckto? V zákopové válce, v rozvráceném terénu se všemi druhy umělých překážek a na krátkou vzdálenost se hodí lépe tanky. Jiné situace vyžaduje pro tento úkol jezdeckto. Tanky se nesmějí vzdáliti od pěchoty, jinak by bylo po ochraně a podpoře, jež pěchota a tanky si vzájemně skýtají. Jezdeckto může jíti dále od pěchoty, udrží též získaný terén, proto se ho používá, kde je delší a rychlejší postup žádoucí. Jsou-li tanky k dispozici, mohou jíti v tomto případě před jezdecktvem. I při jiných úkolech jezdeckta mohou tanky spolupůsobiti: podporovati útok, čeliti nepřátelským tankům. Pomáhají, ale nemohou nahraditi ani pěchotu ani jezdeckto. Pluk pěchoty nebo jezdeckta, pochoduji sám po silnici, by ovšem mohl býti rozehnán náhle z krytu vyřtitivším se

tankem, kdyby měl k obraně jen ručnice a kulomety. Proto má pěchota*) lehká děla a jezdecko*) je též pro tento účel brzy dostane. Ostatně se jezdecko dovede rychle rozptýlit a na jiném místě zase shromáždit.

Pomocná střelba moderních, rychle palících zbraní umožňuje jezdecku nikdy netušené výkony. Součinnost letounů a tanků s jezdectvem poskytne budoucím vojevůdcům příležitost k geniálním kombinacím.

Kapitán Royden Williamson: **Jezdecko v syrském tažení.** Překlad. V Revue de Cavalerie ličí generál Gammelín výkony 6. pluku Spahíů ve dvou akcích posledních měsíců roku 1925.

Major zdrav. Bertram F. Duckwall: **Výstřednost a její vliv na vůdcovství a morálku.** Psychologická analýsa. — Autor uvádí 5 typů výstředních povah a ličí, jak důstojníci toho kterého typu konají službu.

Pplk. N. E. Margetts: **Jezdecko v Maroku.** Francouzské koloniální jezdecko v operacích proti Abd-el-Krimovi. Výzbroj a výstroj, taktické použití. Nezdařené operace zesílené jezdecké brigády 5. a 6. října 1925.

Kpt. Fenton S. Jacobs: **Chody koní.**

Nrpr. Mortimer F. Sullivan: **Jezdecké štafety.** Plk. Kroupa.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

Legionářská literatura.

Josef Kudela, **Rok 1917 v dějinách odboje.** (Knihovna čsl. revoluce sv. 5.) Brno 1927. Nákladem „Mor. legionáře.“ Stran 116.

Nová knížka dra Kudely jest vlastně pokračováním a doplněním jeho „Proslavů o legiích“, o nichž bylo referováno v VII. ročníku Voj. rozhledů (str. 101.). Obsahuje kromě úvodní kapitoly, shrnující celkový význam sedmnáctého roku pro náš osvobozený boj, dvacet dva proslavy speciální, vztahující se k jednotlivým historicky významným událostem tohoto roku. Přiblíženo k vojenské i politické stránce odboje, ke složce zahraniční i domácí.

K jubilejním vzpomínkám ruských legií patří proslav o Dürichově separatismu na Rusi, o ruské revoluci únorové i říjnové, o druhém sjezdu kyjevském, o Masarykově pobytu na Rusi, o Medkově rozvědce, o založení třetího pluku a armádního sboru, o bitvě zborovské a ústupu tarnopolském. Vzpomínkovým slavnostem italských legií jest určen proslav o založení Čsl. dobrovolnického sboru a o podniku carzanském, Francouzských legií týká se proslav o prvních legionářích v rotě „Nazdar“ a o vzniku Čsl. armády ve Francii. Jeden proslav věnován je bratrům v armádě srbské, jeden našemu hnutí v Americe. Vzpomenuto jest i zasažení Spojených států do světové války.

Ostatní proslavy platí významným událostem politickým, diplomatickému úspěchu naší Národní rady z 10. ledna, projevu českých spisovatelů, státoprávnímu prohlášení českých poslanců, per-

*) armády Spojených států severoamerických.

sekuci národa ve vlasti a konečně deklaraci tříkrálové.

V samostatných těchto kapitolách jest vložena stručně nejen celá historie našeho odboje v roce sedmnáctém, nýbrž zrekapitulováno namnoze i to, co předcházelo v letech 1914—1917. Pro další informaci a důkladnější poučení uvedena jest vždy i příslušná literatura.

Některá význačná jubilea z historie legií budou oslavována letošního roku též ve vojsku. Osvětovým důstojníkům dostává se k těmto příležitostem Kudelovou knížkou nové orientační pomůcky, jasně a populárně psané i historicky spolehlivé.

Darnica-Kijev. (Prvých deset tisíc.) S úvodním slovem Viktora Dyka. Sebral, uspořádal a doslov napsal Jan Jarolímek. Knihovna Družiny čsl. legionářů, sv. IX., Praha 1926. Str. 184.

Práce našich ruských krajanů v zahraničním odboji nebyla dosud plně oceněna tak, jak by zasluhovala. Hlavní důvod je ten, že mnohá stránka naší osvobozené akce na Rusi nebyla dosud od pamětníků řádně osvětlena, a řada věcí nebyla pak, kromě malého kruhu přímých účastníků, vůbec známa. Při ohromné rozloze bývalého ruského imperia, překotném toku událostí a nemožnosti soustavného informování je to pochopitelné. Nedostatků ty obrazují se ovšem i v legionářské literatuře. Je proto cenný každý nový příspěvek přinášející věcné doplnění, nebo opravy dosavadního obrazu osvobozené akce našich krajanů v Rusku. Tím vítanější jest ovšem, týká-li se období, v němž historického materiálu je dosud poskrovnu.

V přítomné knížce, která je vlastně sborníkem dvanácti článků a dokumen-

tů, pocházejících od různých autorů, ruských Čechoslováků i bývalých zajatců, jest vyzdvížena hlavně práce našich kyjevských krajanů o záchranu čl. zajatců, živorčích zejména v hrozném táboře dárnickém, a úsilí o jejich ideovou přípravu k brannému odboji. Nejčastěji setkáváme se v této knížce se jménem dra Václava Vondráka, vůdce Čechoslováků kyjevských, později předsedy Svazu čl. spolků na Rusi. Pozornosti zaslouží především jeho řeč pronesená v prosinci patnáctého roku k některým poslancům Gosudarstvenné dumy. Dr. Vondrák, jenž podával už v lednu t. r. ruskému hlavnímu štábu zvláštní návrh na zřízení čl. vojska na Rusi, vyjádřil se před ruskými politiky o našich vojenských snahách takto: „Uznejte nás za národ samostatný a spojenecký! V důsledku toho učíňte z našich zajatců lidi svobodné a přiznejte nám právo organisovat samostatné československé vojsko, jako základ budoucího státu československého. Na frontě máme pluk (měli bychom dávno korpus, kdybychom dostali povolení), za frontou máme najisto desítky tisíců našich na pracích, a za celou tu dobu nebylo ani jednoho případu zrady.“ (Str. 7—11.)

Úsilí Vondrákovo o osvobození našich zajatců nebo aspoň o zlepšení jejich horšeho osudu a využití jich pro práci na obranu připomíná se i v ostatních článcích knížky. Vedle Vondráka vzpomíná se též hojně známého českého selfmademana a obětavého pracovníka odboje p. J. Jindřiška, který ve svých podnikcích a pak zejména založením a financováním České vozovky v Kyjevě, znamenitě napomáhal organizaci ruské obrany, i čl. zajatcům. Tam, kde se mluví o Dárnici, strašlivém to dokumentu ruského nepořádku a válečných poměrů, podány jsou od několika autorů dobré příspěvky k poznání života našich vojáků a jejich svépomocných akcí.

Kromě zmíněné již řeči dra Vondráka z prosince r. 1915 jsou v knížce tyto články a dokumenty. Zvláštní komise pro ochranu zajatých Slovanů (V. O., Vlad. Odl). Vznik českého písařského sboru v táboře dárnickém (od jednoho z písařů). Řeč dra Vondráka v dubnu r. 1915, Česká vozovka v Kyjevě (Ing. St. Houzvic). Několik slov dodatkem (V. Kašpar). Vznik české scény v Kyjevě (Ing. E. Mareš). Ze zajetí do kyjevského Sokola (Masný). Hrst vzpomínek z doby zajetí (B. Kroupa). Zajatecký tábor v Dárnici (V. Pašek). Výzva Svazu k českým zajatcům. Zákon o práci zajatecké.

V knížce jsou vyobrazeny dva ruští generálové, příznivci a podporovatelé

našeho odboje, bývalý velitel kyjevského vojenského okruhu gen. N. A. Chodorovič a gen. A. A. Cicovič, pak dr. Vondrák a spolupracovník Svazu inž. K. Čáská. Přiložena i mapka kyjevského okolí a fotografie sokolského družstva v Kyjevě r. 1916. F. Steidler.

Pplk. gen. št. E. Fiala: **Působnost služeb u pěšího pluku za různých fází.** Knihovna Důstojn. listů roč. 1926 čís. 1. V Praze 1926, nakladem Svazu čs. důstojnictva, cena 11 Kč. — Schváleno výnosem MNO. 5911/5 odd. 1926.

Příručkou bývalého profesora všeobecné taktiky a služby gen. štábu na Válečné škole dostává se našemu vojenskému písemnictví vítaného obohacení o soustavný rozbor problému, v němž nebylo často v širší vojenské veřejnosti jednotného a dostatečně jasného názoru. Po této stránce přichází tato publikace vhod zvláště vyšším důstojníkům pěšího vojska v řadové službě, kteří dosud byli odkázáni na někdy nedostí přístupné prameny oficiální a oficiální, metodicky i rozsahově odlišné od hledaného cíle. Výhodou přítomné publikace jest jasně vymezený rámec, který si autor vytkl, omeziv se úmyslně a účelně na monografické zpracování otázky působnosti služeb na zcela přesně stanoveném stupni vojenské organizace, t. j. u vojskového tělesa, a tu přímo u pěšího pluku. V esnově své práce přidržuje se autor obvyklé klasifikace vojenských operací — ubytování daleko od nepřítele, pochody daleko od nepřítele, pochod přiblížovací, boj — probíraje při každé z těchto fází působnost služeb, které při te které fázi přicházejí v počet, totiž zásobování potravinami, ošetřování a odsun nemocných a raněných, ošetřování a odsun koní, náhradu kom. dopravu poštovních záilek, opravu a odsun poškozených vozů, službu zbrojní a zásobování střelivem, zásobování ženijním materiálem, umístění, nebo zaražení trnů, úklid bojiště. V každé z uvedených fází a služeb probírá autor operace dotčených služeb systematicky a metodicky, sestupuje od vojskového tělesa jako celku až k jednotlivým setninám, nezapomínaje ani na nejméně prováděcí podrobnosti. Přiložená tabulka, obsahující složenou tabulku působnosti služeb, doplňuje účelně přehlednost a užitelnost textu. Velkou předností této účelné a cenné práce je její přesná terminologie, ryze jasná a krásná řeč, pro níž se stává její četba požitkem čtenářů dbajících těchto věcí. Výprava knihy je pěkná škoda jen, že je sázena písmem poněkud příliš drobným. V. N.